

Samling af Afgørelser

RETTENS DOM (Fjerde Udvidede Afdeling)

9. september 2020 *

»Landbrug – forordning (EU) nr. 1308/2013 – oprindelsesbetegnelser i vinsektoren – mærkning af vin – benævnelse af navnet på en druesort, der indeholder eller udgør en beskyttet oprindelsesbetegnelse – forbud – undtagelse – delegeret forordning (EU) 2017/1353 – opførelse af druesorten »teran« på den liste, der fremgår af del A i bilag XV til forordning (EF) nr. 607/2009 – tilbagevirkende kraft fra datoen for Republikken Kroatiens tiltrædelse af Unionen – beskyttet slovensk oprindelsesbetegnelse »Teran« – retssikkerhed – berettiget forventning – proportionalitet – ejendomsretten – akten vedrørende vilkårene for Kroatiens tiltrædelse af Unionen – interinstitutionel aftale om bedre lovgivning – institutionel ligevægt«

I sag T-626/17,

Republikken Slovenien ved V. Klemenc og T. Mihelič Žitko, som befuldmægtigede, bistået af advokat R. Knaak,

sagsøger,

mod

Europa-Kommissionen ved B. Eggers, I. Galindo Martín og B. Rous Demiri, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

støttet af:

Republikken Kroatien ved G. Vidović Mesarek, som befuldmægtiget, bistået af advokat I. Ćuk,

intervenient,

angående et søgsmål anlagt i henhold til artikel 263 TEUF med påstand om annullation af Kommissionens delegerede forordning (EU) 2017/1353 af 19. maj 2017 om ændring af forordning (EF) nr. 607/2009 for så vidt angår druesorter og synonymer herfor, der kan anføres ved mærkningen af vin (EUT 2017, L 190, s. 5),

har

RET TEN (Fjerde Udvidede Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, H. Kanninen, og dommerne J. Schwarcz, L. Madise, C. Iliopoulos og I. Reine (refererende dommer),

justitssekretær: fuldmægtig S. Bukšek Tomac,

* Processprog: slovensk.

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 3. december 2019,
afsagt følgende

Dom

I. Relevante retsregler

A. Almindelige bestemmelser om beskyttelsen af oprindelsesbetegnelser i vinsektoren

1. Forordning nr. 479/2008 og nr. 1234/2007

- 1 Artikel 51 i Rådets forordning (EF) nr. 479/2008 af 29. april 2008 om den fælles markedsordning for vin, om ændring af forordning (EF) nr. 1493/1999, (EF) nr. 1782/2003, (EF) nr. 1290/2005 og (EF) nr. 3/2008 og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 2392/86 og (EF) nr. 1493/1999 (EUT 2008, L 148, s. 1), som fandt anvendelse fra den 1. august 2009, og som vedrørte vinbetegnelser, der allerede var beskyttede i medfør af tidligere forordninger, havde følgende ordlyd:

»1. Vinbetegnelser, der er beskyttet i henhold til artikel 51 og 54 i forordning (EF) nr. 1493/1999 [...], beskyttes automatisk i henhold til denne forordning. Kommissionen opfører dem i det i denne forordnings artikel 46 omhandlede register.

[...]

4. [...]

Der kan indtil den 31. december 2014 på Kommissionens initiativ træffes afgørelse efter proceduren i [forordningens] artikel 113, stk. 2, om at annullere beskyttelsen af de i stk. 1 omhandlede eksisterende vinbetegnelser, hvis de ikke opfylder betingelserne i [denne forordnings] artikel 34.«

- 2 Forordning nr. 479/2008 blev ophævet ved Rådets forordning (EF) nr. 491/2009 af 25. maj 2009 om ændring af forordning (EF) nr. 1234/2007 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter og om særlige bestemmelser for visse landbrugsprodukter (fusionsmarkedsordningen) (EUT 2009, L 154, s. 1). Ved denne lejlighed blev de særlige bestemmelser for vinsektoren i forordning nr. 479/2008 indarbejdet i Rådets forordning (EF) nr. 1234/2007 af 22. oktober 2007 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter og om særlige bestemmelser for visse landbrugsprodukter (EUT 2007, L 299, s. 1).
- 3 I denne forbindelse blev bestemmelserne i artikel 51, stk. 1 og 4, i forordning nr. 479/2008 gengivet i artikel 118s, stk. 1 og 4, i forordning nr. 1234/2007.

2. Forordning nr. 1308/2013

- 4 Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1308/2013 af 17. december 2013 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 922/72, (EØF) nr. 234/79, (EF) nr. 1037/2001 og (EF) nr. 1234/2007 (EUT 2013, L 347, s. 671) har fundet anvendelse fra den 1. januar 2014.

- 5 Artikel 107 i forordning nr. 1308/2013 gengiver bestemmelserne i artikel 118s, stk. 1 og 4, i forordning nr. 1234/2007 vedrørende beskyttelsen af eksisterende betegnelser således:

»1. Vinbetegnelser, der er nævnt i artikel 51 og 54 i Rådets forordning (EF) nr. 1493/1999 [...], beskyttes automatisk i henhold til denne forordning. Kommissionen opfører dem i det [elektroniske register »E-Bacchus«], der er omhandlet i denne forordnings artikel 104.

3. [...] Kommissionen kan indtil den 31. december 2014 på eget initiativ vedtage gennemførelsesretsakter, der annullerer beskyttelsen af eksisterende vinbetegnelser, der er omhandlet i stk. 1, hvis de ikke opfylder betingelserne i [denne forordnings] artikel 93 [...]«

B. Bestemmelser om anvendelsen af et navn på en druesort, der indeholder eller udgør en beskyttet oprindelsesbetegnelse, ved mærkning af vin

1. Forordning nr. 753/2002

- 6 Kommissionens forordning (EF) nr. 753/2002 af 29. april 2002 om visse gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 1493/1999 for så vidt angår beskrivelse, betegnelse, præsentation og beskyttelse af visse vinprodukter (EFT 2002, L 118, s. 1) havde i den affattelse, der fandt anvendelse indtil den 1. august 2009, indført en særordning på området for mærkning af vin. Denne forordnings artikel 19, stk. 1, litra c), bestemte følgende:

»1. Navnene på de druesorter, der er anvendt til fremstilling af en bordvin med geografisk betegnelse eller af en [kvalitetsvin fra et bestemt dyrkningsområde (kvbd)], eller synonymmer herfor kan indgå i etiketteringen af den pågældende vin, hvis:

[...]

c) navnet på sorten og synonymerne herfor ikke indeholder en geografisk betegnelse, der anvendes til at betegne en kvbd [...]«

- 7 Forbuddet mod mærkning var ikke desto mindre genstand for en særlig undtagelse i artikel 19, stk. 2, litra b), i forordning nr. 753/2002, som havde følgende ordlyd:

»2. Uanset [artikel 19,] stk. 1, litra c)[, i forordning nr. 753/2002]:

[...]

b) kan de i bilag II nævnte navne på druesorter og synonymmer herfor anvendes i overensstemmelse med de nationale bestemmelser og/eller fællesskabsbestemmelser, der var gældende på datoen for ikrafttrædelsen af denne forordning.«

2. Forordning nr. 479/2008, nr. 1234/2007 og nr. 1308/2013

- 8 Artikel 42, stk. 3, i forordning nr. 479/2008 havde følgende ordlyd:

»Såfremt navnet på en druesort indeholder eller udgør en beskyttet oprindelsesbetegnelse eller geografisk betegnelse, anvendes dette navn ikke til mærkning af produkter, der er omfattet af denne forordning, medmindre andet er fastsat i Kommissionens gennemførelsesforanstaltninger.«

- 9 Artikel 118j, stk. 3, i forordning nr. 1234/2007 gentog bestemmelserne i artikel 42, stk. 3, i forordning nr. 479/2008. I den udgave, der fandt anvendelse den 1. juli 2013, havde bestemmelsen følgende ordlyd:
- »Såfremt navnet på en druesort indeholder eller udgør en beskyttet oprindelsesbetegnelse eller en beskyttet geografisk betegnelse, anvendes dette navn ikke til mærkning af produkter, der er omfattet af denne forordning, medmindre andet er fastsat i Kommissionens gennemførelsesforanstaltninger.«
- 10 Artikel 100, stk. 3, i forordning nr. 1308/2013, som erstattede forordning nr. 1234/2007 fra den 1. januar 2014, bestemmer nu følgende:
- »Hvis navnet på en druesort indeholder eller udgør en beskyttet oprindelsesbetegnelse eller en beskyttet geografisk betegnelse, må et sådant navn ikke anvendes til mærkning af landbrugsprodukter.
- For at tage hensyn til eksisterende mærkningspraksis tillægges Kommissionen beføjelse til at vedtage delegerede retsakter i overensstemmelse med artikel 227 [i forordning nr. 1308/2013] om fastsættelse af undtagelser fra denne regel.«
- 11 Artikel 227 i forordning nr. 1308/2013 giver endvidere Europa-Kommissionen beføjelser til at vedtage delegerede retsakter på de i denne artikel fastsatte betingelser.
- 12 Artikel 232, stk. 1, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013 bestemmer, at denne forordning finder anvendelse fra den 1. januar 2014.

3. Forordning nr. 607/2009

- 13 Artikel 62, stk. 3, i Kommissionens forordning (EF) nr. 607/2009 af 14. juli 2009 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 479/2008 for så vidt angår beskyttede oprindelsesbetegnelser og beskyttede geografiske betegnelser, traditionelle benævnelser og mærkning og præsentation af visse vinavlsprodukter (EUT 2009, L 193, s. 60) bestemte følgende i den udgave, der finder anvendelse på tvisten:
- »Uanset artikel 42, stk. 3, i forordning (EF) nr. 479/2008 må de navne på druesorter og synonymerne herfor, der er nævnt i del A i bilag XV til nærværende forordning, og som består af eller indeholder en beskyttet oprindelsesbetegnelse eller en beskyttet geografisk betegnelse, kun anføres på etiketten for et tredjelandts produkt med beskyttet oprindelsesbetegnelse [...], hvis de var tilladt i henhold til de EF-regler, som var gældende den 11. maj 2002 eller ved medlemsstaternes tiltrædelse, afhængigt af, hvilken dato der er den seneste.«
- 14 Del A i bilag XV til forordning nr. 607/2009 indeholdt en liste over druesorter til vinfremstilling og synonymmer herfor, der kunne anføres ved mærkningen af vin i henhold til denne forordnings artikel 62, stk. 3.
- 15 Forordning nr. 607/2009 blev ophævet ved Kommissionens delegerede forordning (EU) 2019/33 af 17. oktober 2018 om supplerende regler til [forordning] nr. 1308/2013 for så vidt angår ansøgninger om beskyttelse af oprindelsesbetegnelser, geografiske betegnelser og traditionelle benævnelser i vinsektoren, indsigelsesproceduren, restriktioner for anvendelsen, ændringer af produktspecifikationer, annullering af beskyttelsen og mærkning og præsentation (EUT 2019, L 9, s. 2). Ordlyden af artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009 blev i det væsentlige gentaget i artikel 50, stk. 3, i forordning 2019/33. Endvidere fremgår del A i bilag XV til forordning nr. 607/2009 nu af bilag IV til forordning 2019/33.

C. Bestemmelser om mærkning vedtaget efter Republikken Kroatiens tiltrædelse af Unionen

1. Gennemførelsesforordning nr. 753/2013

16 Efter Republikken Kroatiens tiltrædelse af Den Europæiske Union den 1. juli 2013 vedtog Europa-Kommissionen gennemførelsesforordning (EU) nr. 753/2013 af 2. august 2013 om ændring af forordning nr. 607/2009 (EUT 2013, L 210, s. 21).

17 Følgende fremgår af anden, tredje og femte betragtning til forordning nr. 753/2013:

»(2) Den lovgivning, der fandt anvendelse for vin i [Republikken] Kroatien inden tiltrædelsen, indeholder ingen bestemmelser om beskyttede oprindelsesbetegnelser, beskyttede geografiske betegnelser eller mærkning af vinprodukter svarende til Unions bestemmelser, navnlig bestemmelserne i Kommissionens forordning (EF) nr. 607/2009. For at de økonomiske aktører i Kroatien fortsat kan afsætte produkter, der er fremstillet i overensstemmelse med de bestemmelser, der var gældende i Kroatien inden tiltrædelsen, kan de opbruge lagrene af de vinprodukter, der er fremstillet i henhold til de bestemmelser, der fandt anvendelse indtil tiltrædelsen.

(3) I forbindelse med tiltrædelsen af Den Europæiske Union den 1. juli 2013 anmodede [Republikken] Kroatien i henhold til artikel 62, stk. 3, i forordning (EF) nr. 607/2009 om, at navnene på druesorterne »Alicante Bouschet«, »Burgundac crni«, »Burgundac sivi«, »Burgundac bijeli«, »Borgonja istarska« og »Frankovka«, der traditionelt set anvendes til fremstillingen af vine i Kroatien, og som indeholder eller består af en beskyttet oprindelsesbetegnelse eller en beskyttet geografisk betegnelse, fortsat må anføres på etiketten for kroatisk vine med beskyttet oprindelsesbetegnelse eller beskyttet geografisk betegnelse. På baggrund af kontrollen bør navnet [Republikken] Kroatien indskrives sammen med datoen for tiltrædelse i del A i bilag XV til ovennævnte forordning, hvad angår de i anmodningen omhandlede navne på druesorter.

[...]

(5) Forordning (EF) nr. 607/2009 bør ændres i overensstemmelse hermed.«

18 Artikel 1 i gennemførelsesforordning nr. 753/2013 bestemmer, at vin, der er fremstillet i Kroatien til og med den 30. juni 2013, og som opfylder de bestemmelser, der fandt anvendelse i Kroatien på denne dato, dels kan afsættes, indtil lagrene er opbrugt, dels kan mærkes i overensstemmelse med de bestemmelser, der fandt anvendelse i Kroatien den 30. juni 2013. Denne artikel 1 bestemmer ligeledes i det væsentlige, at navnet Republikken Kroatien indskrives i bilag XV til forordning nr. 607/2009 med virkning fra datoen for dennes tiltrædelse af Unionen hvad angår de i denne stats anmodning omhandlede navne på druesorter.

2. Den anfægtede forordning

19 Den 19. maj 2017 vedtog Kommissionen den delegerede forordning (EU) 2017/1353 om ændring af forordning (EF) nr. 607/2009 for så vidt angår druesorter og synonymer herfor, der kan anføres ved mærkningen af vin (EUT 2017, L 190, s. 5, herefter »den anfægtede forordning«). Anden til femte betragtning til denne forordning har følgende ordlyd:

»(2) I forbindelse med tiltrædelsen af Den Europæiske Union den 1. juli 2013 anmodede [Republikken] Kroatien om, at den nationale liste over anerkendte druesorter blev optaget på den liste over druesorter med geografisk betegnelse, som kan anføres ved mærkningen af vine, og som var indeholdt i bilag II til Kommissionens forordning (EF) nr. 753/2002 og på nuværende tidspunkt er indeholdt i bilag XV til Kommissionens forordning (EF) nr. 607/2009. I

henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1234/2007 har Kommissionen oplyst [Republikken] Kroatien, at den nationale liste over sorter ikke godkendes på EU-plan, men at de enkelte medlemsstater selv træffer beslutning om deres liste. Kommissionen har ligeledes meddelt [Republikken] Kroatien, at i henhold til tidligere tiltrædelsespraksis og navnlig Kommissionens forordning (EF) nr. 1429/2004 om ændring af bilag II til forordning (EF) nr. 753/2002 tilføjes navnene på kroatisk druesorter til listen i bilag XV til forordning (EF) nr. 607/2009 efter tiltrædelsen. [Republikken] Kroatien trak på baggrund af disse oplysninger anmodningen tilbage fra sin forhandlingsposition.

- (3) Bilag XV til forordning (EF) nr. 607/2009 blev ændret ved Kommissionens forordning (EU) nr. 753/2013 for navnlig at omfatte de sortsnavne, der traditionelt set anvendes til fremstillingen af vine i Kroatien, og som indeholder eller består af en i Den Europæiske Union beskyttet oprindelsesbetegnelse eller en beskyttet geografisk betegnelse, så de fortsat kan anføres ved mærkningen af kroatisk vine med beskyttet oprindelsesbetegnelse eller beskyttet geografisk betegnelse. I lyset af spørgsmålets betydning for [Republikken] Slovenien medtages sortsnavnet »Teran«, der er enslydende med den slovenske beskyttede oprindelsesbetegnelse »Teran« (PDO-SI-A1581), ikke i denne forordning, idet det afventes, at forhandlingerne mellem [Republikken] Kroatien og [Republikken] Slovenien bliver afsluttet.
- (4) [Republikken] Kroatien har begrænset sin ansøgning om at anvende sortsnavnet »Teran« til kun at gælde vine med den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Hrvatska Istra« (PDO-HR-A1652). På trods af ansøgte tilladelses territoriale begrænsning og Kommissionens vedvarende indsats har det ikke har været muligt at finde en kompromisløsning mellem [Republikken] Kroatien og [Republikken] Slovenien.
- (5) Da forhandlingerne ikke har ført til enighed, på trods af Kommissionens bestræbelser på at forlige [Republikken] Kroatiens og [Republikken] Sloveniens holdninger og efter at Kommissionen har kontrolleret de tilgængelige oplysninger om den eksisterende mærkningspraksis for sortsnavnet »Teran«, findes det hensigtsmæssigt, at navnet på den pågældende sort tilføjes til bilag XV, del A, i forordning (EF) nr. 607/2009 under den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Hrvatska Istra«.

20 Det fremgår ligeledes af ottende betragtning til den anfægtede forordning, at den tillægges tilbagevirkende kraft fra datoen for Republikken Kroatiens tiltrædelse af Unionen, den 1. juli 2013, af følgende grunde:

»Optagelsen af [Republikken] Kroatien i bilag XV, del A, til forordning (EF) nr. 607/2009, for så vidt angår anvendelsen af sortsnavnet »Teran«, bør gælde fra datoen for [Republikken] Kroatiens tiltrædelse, dvs. den 1. juli 2013, eftersom Kroatiens anmodning blev indgivet inden denne dato, og den traditionelle brug af navnet »Teran« som druesort til markedsføring af vin fremstillet i Kroatien var gældende praksis på tiltrædelsestidspunktet, og eftersom vedtagelsen af nærværende forordning kun udskydes i afventning af en forhandlingsløsning. Af samme årsager bør der indføres overgangsbestemmelser for vin, der er produceret inden nærværende forordnings ikrafttræden.«

21 I henhold til den anfægtede forordnings artikel 1 tilføjes som række 55 i del A i bilag XV til forordning (EF) nr. 607/2009 en yderligere linje, hvori præciseres, at betegnelsen »Teran« kunne benævnes som druesort på mærkningen af vin fremstillet i Kroatien, men udelukkende for oprindelsesbetegnelsen »Hrvatska Istra« (PDO-HR-A1652), og forudsat at »Hrvatska Istra« og »Teran« anføres i samme synsfelt, og navnet »Teran« fremstår i en mindre skrifttype end den, der anvendes for »Hrvatska Istra«.

- 22 Den anfægtede forordnings artikel 2 fastsætter ikke desto mindre følgende overgangsforanstaltning:
- »Vine med den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Hrvatska Istra« (PDO-HR-A1652), som er fremstillet inden datoen for nærværende forordnings ikrafttræden i overensstemmelse med den gældende lovgivning, kan fortsat markedsføres, indtil lagrene er opbrugt, også selv om de ikke opfylder mærkningskravene i række 55 i del A i bilag XV til forordning (EF) nr. 607/2009 som tilføjet ved artikel 1 i nærværende forordning.«
- 23 I henhold til den anfægtede forordnings artikel 3, stk. 1, trådte den i kraft på dagen for offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*, altså den 21. juli 2017. Denne artikels stk. 2 bestemmer imidlertid, at den anfægtede forordning anvendes fra den 1. juli 2013.

II. Tvistens baggrund

A. Republikken Sloveniens tiltrædelse af Unionen og den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Teran«

- 24 Republikken Slovenien tiltrådte Unionen den 1. maj 2004.
- 25 Efter denne tiltrædelse vedtog Kommissionen forordning (EF) nr. 1429/2004 af 9. august 2004 om ændring af forordning (EF) nr. 753/2002 (EUT 2004, L 236, s. 11). I henhold til artikel 3 finder forordning nr. 1429/2004 anvendelse med tilbagevirkende kraft fra datoen for Republikken Sloveniens tiltrædelse af Unionen.
- 26 I medfør af bilag II til forordning nr. 1429/2004 blev forskellige navne på druesorter, som indeholder en geografisk betegnelse, og som kan anføres i vinetiketteringen, opført på den i artikel 19, stk. 2 i forordning nr. 753/2002 omhandlede liste for Republikken Slovenien. Navnet »Teran« er for Republikken Slovenien gengivet på listen over »supplerende traditionelle udtryk« i Unionen, dvs. listen over udtryk, der i producentmedlemsstaterne traditionelt anvendes for at betegne vine, og som navnlig vedrører en produktions-, fremstillings- eller lagringsmetode eller en vins kvalitet eller farve eller fremstillingsstedets art eller en historisk begivenhed, der har tilknytning til den pågældende vin, og som i producentmedlemsstaternes lovgivning er fastlagt til betegnelse af de pågældende vine med oprindelse på deres område. Den supplerende traditionelle benævnelse »Teran« var således knyttet til vin fra Kras som kvalitetsvin fra bestemte dyrkningsområder (kvbd).
- 27 Den 17. februar 2006 offentliggjorde Kommissionen i henhold til artikel 54, stk. 5, i forordning nr. 1493/1999 en ajourført liste over kvbd, der var fastsat på grundlag af oplysninger fra medlemsstaterne, i *Den Europæiske Unions Tidende* (EUT 2006, C 41, s. 1). Denne liste omtaler navnet »Kras, teran« for Slovenien.
- 28 Ved e-mail af 7. juli 2009 meddelte Republikken Slovenien Kommissionen en ny national liste over sine kvbd, som denne gang omtalte navnene »Teran, Kras« og »Kras«. Den nye liste, som afspejlede situationen i Republikken Slovenien den 31. juli 2009, blev offentliggjort i EU-Tidende den 8. august 2009 (EUT 2009, C 187, s. 1). I medfør af artikel 51, stk. 1, i forordning nr. 479/2008 beskyttes de navne, der fremgår af denne liste, således automatisk i henhold til den nye forordning. Det tilkom imidlertid Republikken Slovenien for Kommissionen at indgive det tekniske dossier og den nationale afgørelse om godkendelse af disse betegnelser.
- 29 Den 6. december 2011 indgav Republikken Slovenien for Kommissionen det tekniske dossier, der er omhandlet i artikel 118c i forordning nr. 1234/2007 (der svarer til artikel 35 i forordning nr. 479/2008) vedrørende vinbetegnelsen »Teran« med henblik på beskyttelse af denne betegnelse som beskyttet oprindelsesbetegnelse (BOB) som omhandlet i denne forordnings artikel 118b.

- 30 Den 17. december 2014 opfordrede kommissæren med ansvar for landbrug og udvikling af landdistrikter i sin meddelelse C(2014) 9593 final til Kommissionen kommissærkollegiet til at godkende resultaterne af den undersøgelse, som Generaldirektoratet (GD) for Landbrug og Udvikling af Landdistrikter havde foretaget af det tekniske dossier vedrørende de eksisterende vinbetegnelser, som Kommissionen havde modtaget i henhold til artikel 118s, stk. 2, i forordning nr. 1234/2007 (der svarer til artikel 51 i forordning nr. 479/2008). Den slovenske betegnelse »Teran« fremgik af listen over eksisterende vinbetegnelser, for hvilke en beskyttelse som BOB blev bekræftet. I en fodnote præciseredes det imidlertid, at Republikken Sloveniens anvendelse af navnet »Teran« ikke påvirkede de kroatisk producenters ret til at anvende dette navn til at betegne en druesort, jf. den delegerede retsakt, som Kommissionen påtænkte at vedtage i henhold til artikel 100, stk. 3, i forordning nr. 1308/2013.

B. Druesortsnavnet »teran« i Kroatien

- 31 Med henblik på tiltrædelsen af Unionen forelagde Republikken Kroatien sin forhandlingsposition den 8. september 2008. På dette dokument s. 51, i kapitel 11 om landbrug, anmodede Republikken Kroatien navnlig om, at »[dets] nationale liste over anerkendte druesorter blev optaget på den liste over druesorter eller synonymer herfor, der [indeholdt] en geografisk betegnelse, og som [kunne] anføres ved mærkningen af vine, og hvilken der [var henvist] til i bilag II til Kommissionens forordning nr. 753/2002«.
- 32 Den 28. januar 2011 anførte Republikken Kroatien i et tillæg til sin forhandlingsposition vedrørende kapitel 11 under overskriften »Landbrug og udvikling af landdistrikterne«, at landet ønskede at trække sin anmodning nævnt ovenfor i præmis 31 tilbage. Republikken Kroatien fremhævede, at den nationale liste over druesorter eller synonymer herfor, som indeholdt en geografisk betegnelse, og som kunne anføres ved mærkningen af vine, skulle fastlægges af hver medlemsstat i overensstemmelse med kravene i forordning nr. 1234/2007, og at Kommissionen ville udarbejde en liste over disse druesorter i henhold til artikel 62, stk. 4, i forordning nr. 607/2009.
- 33 I sin fælles holdning AD 12-11 af 15. april 2011 vedrørende kapitel 11 om landbrug og udvikling af landdistrikterne bemærkede Unionen, at Republikken Kroatien havde »givet afkald på sin anmodning om, at dens nationale liste over anerkendte druesorter blev optaget på den liste over druesorter eller synonymer herfor, der [indeholdt] en geografisk betegnelse, og som [kunne] anføres ved mærkningen af vine, og hvilken [der henvises] til i artikel 62, stk. 4, i forordning nr. 607/2009«.

C. Proceduren for vedtagelse af den anfægtede forordning

- 34 I en skrivelse til Kommissionen af 13. maj 2013 meddelte Republikken Kroatien sine bekymringer over muligheden for fortsat at kunne anvende druesortsnavnet »teran« i mærkning af vin efter landets tiltrædelse af Unionen den 1. juli 2013, eftersom dette navn allerede var registreret som slovensk BOB. Kroatien anmodede således Kommissionen om at finde en løsning, som alle parter var tilfredse med. I denne forbindelse opfordrede Kroatien Kommissionen til at foretage en fornyet undersøgelse af den slovenske BOB »Teran«.
- 35 Ved en ny skrivelse til Kommissionen af samme dag fremlagde Republikken Kroatien et forslag til ændring af liste A i bilag XV til forordning nr. 607/2009. Dette forslag vedrørte ikke navnet »teran«.
- 36 Ved skrivelse af 5. juli 2013 svarede Kommissionen Republikken Kroatien, at registreringen af BOB »teran« var et ømtåleligt spørgsmål, som dens tjenestegrene undersøgte omhyggeligt.

- 37 Ved skrivelse til Kommissionen af 16. april 2014 anførte Republikken Kroatien atter sine bekymringer vedrørende den manglende mulighed for at anvende navnet »teran« til mærkning af vin, fordi der forelå en slovensk BOB med samme navn. Kroatien foreslog at opføre navnet »teran« i del A i bilag XV til forordning nr. 607/2009. Republikken Kroatien anførte ligeledes, at Kommissionen havde foreslået at finde en forhandlingsløsning med Republikken Slovenien, og at der således var blevet afholdt et møde mellem de kroatisk og slovenske ministre den 11. februar 2014.
- 38 Kommissionen udarbejdede et udkast til en delegeret forordning med henblik på at ændre del A i bilag XV til forordning nr. 607/2009 for heri at optage druesortsnavnet »teran«. Dette udkast, der oprindeligt skulle have været drøftet på et møde i medlemsstaternes GREX WINE-ekspertgruppe den 8. september 2014, blev i sidste ende fjernet fra dagsordenen for dette møde.
- 39 I en skrivelse af 11. november 2014 takkede Republikken Slovenien Kommissionen for det bilaterale møde, som var blevet afholdt med denne vedrørende spørgsmålet om vinen »teran«. Slovenien tilføjede, at dette spørgsmål var af afgørende betydning for landets vinproducenter, og at den var blevet meget overrasket over, at Kommissionen forberedte et udkast til en delegeret forordning med henblik på at tillade Republikken Kroatien at anvende dette navn til mærkning af sine vine, når der tages hensyn til de modsatrettede erklæringer, som Kommissionen offentligt havde givet udtryk for i april 2013.
- 40 Den 4. december 2014 svarede Kommissionen Republikken Slovenien, at den slovenske betegnelse »teran« ganske rigtigt var beskyttet, men at Republikken Kroatien havde rejst spørgsmålet om anvendelsen af druesortsnavnet »teran« under forhandlingerne forud for tiltrædelsen af Unionen, at Kroatien ikke havde haft mulighed for at gøre indsigelse mod registreringen af navnet »teran« som slovensk BOB, og at Kommissionen havde ret til at foreskrive fravigelser fra den absolutte beskyttelse af BOB i henhold til de gældende retsakter.
- 41 Der afholdtes herefter flere møder og blev udvekslet flere skrivelser mellem Kommissionen og Republikken Slovenien.
- 42 Den 24. januar 2017 drøftedes et udkast til delegeret forordning med henblik på at tillade Republikken Kroatien at anvende navnet »Teran« til mærkning af sine vine inden for GREX WINE-ekspertgruppen. Republikken Slovenien og Republikken Kroatien fremsatte herved deres bemærkninger.
- 43 Fra den 17. marts til den 14. april 2017 var det udkast til delegeret forordning, der er nævnt ovenfor i præmis 42, offentliggjort på Kommissionens portal »Bedre lovgivning«. Forskellige intervenienter, herunder producenter og en sammenslutning af slovenske vinproducenter, meddelte deres syn på dette udkast til forordning.
- 44 Den 19. maj 2017 vedtog Kommissionen den anfægtede forordning.

III. Retsforhandlinger og parternes påstande

- 45 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 15. september 2017 har Republikken Slovenien anlagt nærværende søgsmål.
- 46 Kommissionen har indleveret svarskrift til Rettens Justitskontor den 4. december 2017.
- 47 Ved processkrift indleveret til Rettens Justitskontor den 29. december 2017 har Republikken Kroatien anmodet om tilladelse til at intervenere i den foreliggende sag til støtte for Kommissionens påstande.
- 48 Republikken Slovenien har indleveret replik til Rettens Justitskontor den 23. februar 2018.

- 49 Ved afgørelse af 1. marts 2018 har formanden for Rettens Fjerde Afdeling tilladt Republikken Kroatien at intervenere til støtte for Kommissionens påstande.
- 50 Kommissionen har indleveret duplik til Rettens Justitskontor den 16. maj 2018.
- 51 Republikken Kroatien har indgivet interventionsindlæg til Rettens Justitskontor den 16. maj 2018.
- 52 Republikken Slovenien har indgivet sine bemærkninger til interventionsindlægget ved processkrift til Rettens Justitskontor den 26. juli 2018.
- 53 Kommissionen har ikke indleveret bemærkninger til interventionsindlægget.
- 54 Ved skrivelse af 3. august 2018 har Republikken Slovenien udtrykt et ønske om at blive hørt i retsmødet.
- 55 Efter forslag fra Fjerde Afdeling har Retten i henhold til artikel 28 i Rettens procesreglement besluttet at henvise sagen til et udvidet dommerkollegium.
- 56 Efter forslag fra den refererende dommer har Retten besluttet at indlede den mundtlige forhandling.
- 57 Ved Justitskontorets skrivelse af 10. oktober 2019 har Retten som led i foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse stillet parterne spørgsmål til skriftlig besvarelse i retsmødet. Parterne har besvaret spørgsmålene inden for de fastsatte frister.
- 58 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret Rettens spørgsmål i retsmødet den 3. december 2019.
- 59 Republikken Slovenien har nedlagt følgende påstande:
- Den anfægtede forordning annulleres i sin helhed.
 - Kommissionen tilpligtes at betale sagsomkostningerne.
- 60 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:
- Frifindelse.
 - Republikken Slovenien tilpligtes at betale sagsomkostningerne.
- 61 Kroatien har i det væsentlige nedlagt påstand om, at Kommissionen frifindes.

IV. Retlige bemærkninger

- 62 Til støtte for søgsmålet har Republikken Slovenien fremsat følgende otte anbringender:
- det første anbringende om en tilsidesættelse af artikel 232 i forordning nr. 1308/2013, sammenholdt med denne forordnings artikel 100, stk. 3, andet afsnit
 - det andet anbringende om en tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet, princippet om overholdelse af velerhvervede rettigheder, princippet om beskyttelse af den berettigede forventning og af proportionalitetsprincippet

- det tredje anbringende om en tilsidesættelse af artikel 17 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«) og af artikel 1 i første tillægsprotokol til den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder (herefter »EMRK«)
- det fjerde anbringende om en tilsidesættelse af artikel 41 i akten vedrørende vilkårene for Republikken Kroatiens tiltrædelse af Unionen, for så vidt som den anfægtede forordning fastsætter en overgangsperiode for afsætningen af vin fremstillet inden den 1. juli 2013
- det femte anbringende om en tilsidesættelse af artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013, henset til den betydning, som de grundlæggende EU-retlige principper samt chartrets artikel 17 og artikel 1 i første tillægsprotokol til EMRK giver denne bestemmelse
- det sjette anbringende om en tilsidesættelse af artikel 13, stk. 2, TEU og af artikel 290 TEUF, for så vidt som Kommissionen overskred grænserne for den bemyndigelse, som er tillagt ved traktaterne, til vedtagelse af delegerede retsakter
- det syvende anbringende om en tilsidesættelse af artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013 og af artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009, sammenholdt med artikel 4, stk. 3, TEU og artikel 49, stk. 2, TEU, for så vidt som Republikken Kroatien ikke havde indgivet en anmodning om at opføre druesortsnavnet »teran« i del A i bilag XV til forordning nr. 607/2009 inden denne stats tiltrædelse af Unionen, og Republikken Slovenien ikke blev oplyst om en sådan anmodning med henblik på tiltrædelsesforhandlingerne
- det ottende anbringende om en tilsidesættelse af punkt V.28 i den interinstitutionelle aftale af 13. april 2016 mellem Europa-Parlamentet, Rådet for Den Europæiske Union og Europa-Kommissionen om bedre lovgivning (EUT 2016, L 123, s. 1, herefter »den interinstitutionelle aftale«), af punkt II.7 i den fælles forståelse mellem Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen om delegerede retsakter (herefter »den fælles forståelse«) samt af princippet om den institutionelle ligevægt.

A. Om det første anbringende om en tilsidesættelse af artikel 232 i forordning nr. 1308/2013, sammenholdt med denne forordnings artikel 100, stk. 3, andet afsnit

- ⁶³ For det første har Republikken Slovenien fremhævet, at retsgrundlaget for den anfægtede forordning, dvs. artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013, først har fundet anvendelse fra den 1. januar 2014, jf. denne forordnings artikel 232. Det fremgår af den anfægtede forordnings artikel 3, at den anvendes fra den 1. juli 2013, dvs. inden den dato, hvorfra den forordning, som lå til grund for dens vedtagelse, fandt anvendelse. Ved at tillægge den anfægtede forordning en tilbagevirkende kraft, som dækker en periode inden ikrafttrædelsen og selve eksistensen af forordning nr. 1308/2013, overskred Kommissionen følgelig grænserne for den bemyndigelse, der er fastsat i artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013, sammenholdt med denne forordnings artikel 232.
- ⁶⁴ For det andet har Republikken Slovenien gjort gældende, at det følger af artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009, at indsættelsen af navnet »teran« i del A i bilag XV til denne forordning skulle godkendes efter de gældende EU-retlige regler på tidspunktet for Republikken Kroatiens tiltrædelse, dvs. den 1. juli 2013. Den 1. juli 2013 var forordning nr. 1308/2013, som er retsgrundlag for vedtagelsen af den anfægtede forordning, endnu ikke trådt i kraft. De bestemmelser, der fandt anvendelse på dette tidspunkt, var således bestemmelserne i forordning nr. 1234/2007, navnlig dens artikel 118j, som ophørte med at finde anvendelse den 1. januar 2014. Det er Republikken Sloveniens opfattelse, at forordning nr. 1308/2013 følgelig ikke kan anses for at være den gældende forordning på tidspunktet for Republikken Kroatiens tiltrædelse af Unionen som omhandlet i artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009.

65 Kommissionen har bestridt Republikken Sloveniens argumenter.

1. Tilsidesættelsen af artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013, sammenholdt med denne forordnings artikel 232

- 66 Det skal fastslås, at den anfægtede forordning blev vedtaget den 19. maj 2017, og at den trådte i kraft på dagen for offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*, altså den 21. juli 2017. Denne forordnings artikel 3 bestemmer ikke desto mindre, at den finder anvendelse med tilbagevirkende kraft fra den 1. juli 2013. Som Republikken Slovenien har fremhævet, ligger denne dato før den dato, hvor forordning nr. 1308/2013, som er retsgrundlaget for den anfægtede forordning, begyndte at finde anvendelse, nemlig den 1. januar 2014.
- 67 Det skal således efterprøves, om Kommissionen, som Republikken Slovenien har gjort gældende, overskred de beføjelser, som er tillagt ved artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013, sammenholdt med denne forordnings artikel 232, for så vidt som disse bestemmelser på ingen måde gav den mulighed for med tilbagevirkende kraft at iværksætte den delegation af beføjelser, som gives herved.
- 68 Det fremgår i denne henseende af fast retspraksis, at de materielle regler for at sikre overholdelsen af retssikkerhedsprincippet og princippet om den berettigede forventning skal fortolkes således, at de kun omfatter forhold, som ligger forud for ikrafttrædelsen, såfremt det af ordlyden, bestemmelsernes formål eller opbygning klart fremgår, at dette har været meningen (dom af 24.9.2002, Falck og Acciaierie di Bolzano mod Kommissionen, C-74/00 P og C-75/00 P, EU:C:2002:524, præmis 119, og af 19.6.2015, Italien mod Kommissionen, T-358/11, EU:T:2015:394, præmis 112).
- 69 I det foreliggende tilfælde følger det af artikel 232 i forordning nr. 1308/2013, at denne forordnings artikel 100, stk. 3, andet afsnit, først fandt anvendelse fra den 1. januar 2014. Ingen betragtning til eller bestemmelse i denne forordning antyder, at begyndelsestidspunkt for virkningen af sidstnævnte bestemmelse skal fastsættes til en anden dato end den, der følger af forordningens artikel 232. Selv om det fremgår af denne forordnings artikel 100, stk. 3, andet afsnit, at denne bestemmelse tilsigter at beskytte eksisterende mærkningspraksis, bevirker bestemmelsen ikke, at en sådan praksis kan beskyttes inden datoen for anvendelsen af den omhandlede delegation af beføjelser. I denne sammenhæng kan den bemyndigelse, som Kommissionen er tillagt ved artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013, ikke anses for at tillade Kommissionen at anvende sine delegerede beføjelser til at indrømme en undtagelse for en periode forud for den 1. januar 2014.
- 70 Støttet på bemyndigelsen i artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013 til at indrømme en undtagelse på mærkningsområdet som den, der er fastsat i den anfægtede forordning, anvendte Kommissionen således fra den 1. juli 2013 til den 1. januar 2014 artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013 med tilbagevirkende kraft, hvilket ikke foreskrives i denne forordning.
- 71 Det skal imidlertid ligeledes undersøges, om en sådan anvendelse med tilbagevirkende kraft af den delegation af beføjelser, der foreskrives i artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013, behæfter den anfægtede forordning med en tilsidesættelse af en væsentlig formforskrift, som betyder, at den skal annulleres hvad angår virkningen før den 1. januar 2014 (jf. analogt dom af 19.6.2015, Italien mod Kommissionen, T-358/11, EU:T:2015:394, præmis 121).
- 72 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at artikel 42, stk. 3, i forordning nr. 479/2008, således som det fremgår af præmis 2 ovenfor, senere blev integreret i forordning nr. 1234/2007 og således er blevet erstattet af artikel 118j, stk. 3, i forordning nr. 1234/2007, som fandt anvendelse på tidspunktet for Republikken Kroatiens tiltrædelse af Unionen. Disse bestemmelser foreskrev allerede en regel svarende til reglen i artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013, nemlig at en druesorts navn, som er sammensat eller udgøres af en BOB, og som ikke er opført i bilaget til den relevante forordning, ikke

kan anvendes til mærkning af vin, medmindre Kommissionen vedtager foranstaltninger om det modsatte. Artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013 skaber således ikke en ny bemyndigelse for Kommissionen, men indgår i den direkte fortsættelse af artikel 118j, stk. 3, i forordning nr. 1234/2007, som var i kraft og fandt anvendelse på tidspunktet for Republikken Kroatiens tiltrædelse af Unionen den 1. juli 2013.

- 73 Det fremgår ligeledes af artikel 230 i forordning nr. 1308/2013, at henvisninger til forordning nr. 1234/2007 gælder som henvisninger til forordning nr. 1308/2013 og læses efter sammenligningstabellen i bilag XIV til denne forordning. Ifølge denne sammenligningstabel svarer artikel 118j i forordning nr. 1234/2007 til artikel 100 i forordning nr. 1308/2013.
- 74 Parterne har endvidere, adspurgt som led i foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse, anerkendt, at de beføjelser, som Kommissionen er tillagt ved artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013, ikke udviste nogen væsentlig forskel i forhold til de beføjelser, der fulgte af artikel 118j, stk. 3, i forordning nr. 1234/2007.
- 75 Artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013 har ganske vist det særlige kendetegn, at den udtrykkeligt pålægger Kommissionen at tage hensyn til eksisterende mærkningspraksis. Denne præcisering kan imidlertid ikke bevirke, at den bemyndigelse, som Kommissionen er tillagt ved denne bestemmelse, anses for at være væsentlig forskellig fra den bemyndigelse, der var fastsat i artikel 42, stk. 3, i forordning nr. 479/2008, og herefter i artikel 118j, stk. 3, i forordning nr. 1234/2007, eftersom den alene tilsigter at gøre denne bemyndigelse mere klar ved at pålægge Kommissionen at tage hensyn til eksisterende mærkningspraksis. Dette giver endvidere mulighed for at tilbyde de producenter, der er indrømmet en BOB, en øget garanti for, at Kommissionens afgørelse ikke vedtages på vilkårligt grundlag, uden at det imidlertid ændrer arten eller omfanget af den bemyndigelse, som lovgiver har indrømmet Kommissionen.
- 76 Parterne har ikke umiddelbart bestridt eksistensen af mærkningspraksis vedrørende druesortsnavnet »teran« i Kroatien på tidspunktet for denne stats tiltrædelse af Unionen. En sådan konstatering ændres ikke, uanset om forordning nr. 1234/2007 eller forordning nr. 1308/2013 anvendes.
- 77 Selv om Kommissionen anvendte artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013 med tilbagevirkende kraft, som ikke foreskrives af lovgiver, har den i forhold til Republikken Kroatien i det væsentlige ikke anvendt en ny bemyndigelse, som Republikken Slovenien ikke havde kendskab til, hvad angår perioden fra den 1. juli 2013 til den 1. januar 2014. Det står endvidere fast, at selv om Kommissionen kunne have støttet sig på artikel 118j i forordning nr. 1234/2007 med henblik på vedtagelsen af den anfægtede forordning, ville den være nået til det samme resultat, nemlig indrømmelsen af en undtagelse på området for mærkning af kroatisk vin fra Republikken Kroatiens tiltrædelse af Unionen.
- 78 Det første anbringendes første led må derfor forkastes som ugrundet.

2. Tilsidesættelsen af artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009, sammenholdt med artikel 100, stk. 3, andet afsnit, og artikel 232 i forordning nr. 1308/2013

- 79 Hvad angår artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009 bemærkes, at det følger af denne bestemmelse, at de navne på druesorter og synonymerne herfor, der er nævnt i del A i bilag XV til den nævnte forordning, og som består af eller indeholder en beskyttet oprindelsesbetegnelse eller en BOB, kun må anføres på etiketten for et produkt med en BOB, hvis de var tilladt i henhold til de EU-regler, som i det foreliggende tilfælde var gældende ved Republikken Kroatiens tiltrædelse af Unionen.

- 80 Det skal derfor undersøges, om artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009, sammenholdt med artikel 100, stk. 3, andet afsnit, og artikel 232 i forordning nr. 1308/2013, som Republikken Slovenien har gjort gældende, var til hinder for, at Kommissionen støttede sig på sidstnævnte forordnings artikel 100, stk. 3, andet afsnit, der fandt anvendelse fra den 1. januar 2014, med henblik på vedtagelsen af den anfægtede forordning.
- 81 Det skal i denne forbindelse for det første fastslås, at eftersom det modsatte ikke fremgår af ordlyden af artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009, dækker de »[EU]-regler, som var gældende«, som omhandles i denne bestemmelse, nødvendigvis de regler om bemyndigelse til Kommissionen, som fremgår af artikel 118j, stk. 3, i forordning nr. 1234/2007, og ligeledes artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013.
- 82 Selv om det er korrekt, at forordning nr. 1308/2013 endnu hverken var trådt i kraft eller vedtaget, da Republikken Kroatien tiltrådte Unionen den 1. juli 2013, fandtes der nemlig allerede på dette tidspunkt, som det fremgår af præmis 72 ovenfor, en udtrykkelig bemyndigelse for Kommissionen i artikel 118j, stk. 3, i forordning nr. 1234/2007, som gav denne institution mulighed for at vedtage undtagelser på mærkningsområdet, og som ikke indeholdt nogen væsentlig forskel fra den bemyndigelse, der findes i artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013.
- 83 Ved at vedtage den anfægtede forordning i henhold til artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013 anvendte Kommissionen således ikke en anden materiel bestemmelse end den, der fandt anvendelse på tidspunktet for Republikken Kroatiens tiltrædelse af Unionen, hvilket Slovenien selv har anerkendt i sine svar på foranstaltningerne med henblik på sagens tilrettelæggelse.
- 84 Republikken Slovenien har endvidere ikke påberåbt sig en anden regel, der gjaldt den 1. juli 2013, og som Kommissionen med urette undlod at tage hensyn til ved vedtagelsen af den anfægtede forordning. Denne medlemsstat har heller ikke gjort gældende, at Kommissionen ikke kunne vurdere eksistensen af mærkningspraksis i Republikken Kroatien hvad angår navnet »teran« på tidspunktet for dennes tiltrædelse af Unionen.
- 85 For det andet følger det af fast retspraksis, at en bestemmelse, som er lovhjemmel for en retsakt, og som bemyndiger EU-institutionen til at vedtage den pågældende retsakt, skal gælde på det tidspunkt, hvor retsaksen udstedes (dom af 4.4.2000, Kommissionen mod Rådet, C-269/97, EU:C:2000:183, præmis 45; jf. ligeledes i denne retning dom af 1.7.2009, ThyssenKrupp Stainless mod Kommissionen, T-24/07, EU:T:2009:236, præmis 74).
- 86 På tidspunktet for vedtagelsen af den anfægtede forordning, den 19. maj 2017, var de gældende bestemmelser bestemmelserne i forordning nr. 1308/2013. På dette tidspunkt kunne Kommissionen således ikke længere støtte den anfægtede forordning på artikel 118j i forordning nr. 1234/2007, eftersom denne bestemmelse var blevet ophævet og således ikke længere var gældende. Således var det eneste retsgrundlag, som Kommissionen kunne støtte sig på for vedtagelsen af den anfægtede forordning, artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013, og den havde ikke mindre skønsmæssige i denne henseende (jf. analogt dom af 21.11.2012, Spanien mod Kommissionen, T-76/11, EU:T:2012:613, præmis 31 og 32).
- 87 For det tredje giver både artikel 118j i forordning nr. 1234/2007 og artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013 Kommissionen beføjelse til at vedtage en undtagelse på mærkningsområdet for at tillade BOB'er og eksisterende mærkningspraksis at eksistere samtidigt og fredeligt, når en BOB registreres eller finder anvendelse. Disse bestemmelser foreskriver heller ikke nogen udtrykkelig tidsmæssig begrænsning for Kommissionens handling.
- 88 Det skal i det foreliggende tilfælde fastslås, at Kommissionen ikke kunne vedtage den anfægtede forordning inden Republikken Kroatiens tiltrædelse af Unionen, eftersom den ikke havde nogen stedlig kompetence til at vedtage en sådan forordning inden dette tidspunkt. I denne forbindelse har

Kommissionen ved at vedtage den anfægtede forordning med tilbagevirkende kraft fra datoen for Republikken Kroatiens tiltrædelse af Unionen ganske rigtigt stillet sig på det tidspunkt, hvor spørgsmålet om sameksistensen af den slovenske BOB »teran« og den kroatiske mærkningspraksis konkret begyndte at opstå, nemlig på tidspunktet for denne tiltrædelse. Henset til omstændighederne i den foreliggende sag har Kommissionen således handlet i overensstemmelse med opbygningen og ordlyden af de pågældende bestemmelser.

- 89 Klagepunktet om Kommissionens tilsidesættelse af artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009, sammenholdt med artikel 100, stk. 3, andet afsnit, og artikel 232 i forordning nr. 1308/2013, må således forkastes som ugrundet.
- 90 Følgelig skal det første anbringende forkastes.

B. Om det andet anbringende om en tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet, princippet om overholdelse af velerhvervede rettigheder, princippet om beskyttelse af den berettigede forventning og proportionalitetsprincippet

- 91 Republikken Slovenien har i det væsentlige gjort gældende, at Kommissionen ved at give den anfægtede forordning en tilbagevirkende kraft på næsten fire år for det første tilsidesatte retssikkerhedsprincippet og princippet *nemo potest venire contra factum proprium*, for det andet princippet om overholdelse af velerhvervede rettigheder og princippet om beskyttelse af den berettigede forventning og for det tredje proportionalitetsprincippet. Som led i dette anbringende har Republikken Slovenien ligeledes i det væsentlige gjort gældende, at der er sket en tilsidesættelse af artikel 100, stk. 3, i forordning nr. 1308/2013 og af artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009.
- 92 Det fremgår nemlig indledningsvis hverken af bestemmelserne i forordning nr. 607/2009 eller af bestemmelserne i forordning nr. 1308/2013, at lovgivers hensigt var at indrømme den undtagelse, der er fastsat i denne forordnings artikel 100, stk. 3, andet afsnit, tilbagevirkende kraft på en måde og under de omstændigheder, der foreskrives i den anfægtede forordning. Det grundlæggende krav om retssikkerhed er endvidere til hinder for, at Kommissionen i det uendelige kan udsætte udøvelsen af sine beføjelser. Desuden afviger vedtagelsen af den anfægtede forordning mere end fire år efter Republikken Kroatiens tiltrædelse af Unionen væsentligt fra Kommissionens praksis ved tidligere tiltrædelser og skadede de slovenske vinproducenters berettigede forventning, som var skabt ved flere erklæringer fra Kommissionens tjenestegrene fra 2013. I denne sammenhæng har Republikken Slovenien foreslået Retten at høre A, der er tjenestemand i det slovenske landbrugsministerium, som vidne. Endelig har Kommissionen ved at vedtage den anfægtede forordning med tilbagevirkende kraft skadet alle de undersøgelsesprocedurer, der er gennemført i Republikken Slovenien i forhold til de ansvarlige for overtrædelser af den slovenske BOB »teran«.
- 93 Hvad angår tilsidesættelsen af proportionalitetsprincippet har Republikken Slovenien ikke fremført nogen konkret argumentation. Når dette er sagt, skal Slovenien, henset til stævningens punkt 28 ff., anses for i det væsentlige at gøre gældende, at Kommissionen overskred, hvad der var nødvendigt, ved at give den anfægtede forordning en tilbagevirkende kraft på næsten fire år.
- 94 Kommissionen har, støttet af Republikken Kroatien, bestridt Republikken Sloveniens argumenter.

1. Tilsidesættelsen af retssikkerhedsprincippet, princippet om overholdelsen af velerhvervede rettigheder og princippet om beskyttelse af den berettigede forventning samt i det væsentlige tilsidesættelsen af artikel 100, stk. 3, i forordning nr. 1308/2013 og af artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009

- 95 Det skal i denne forbindelse indledningsvis bemærkes, at retssikkerhedsprincippet kræver, dels at retsreglerne er klare og præcise, dels at deres anvendelse er forudsigelig for borgerne (dom af 10.9.2009, Plantanol, C-201/08, EU:C:2009:539, præmis 46).
- 96 Princippet om beskyttelse af den berettigede forventning defineres for sit vedkommende som en ret for enhver borger, som befinder sig i en situation, hvoraf det fremgår, at administrationen selv har givet vedkommende anledning til berettigede forventninger (jf. i denne retning dom af 19.5.1983, Mavridis mod Parlamentet, 289/81, EU:C:1983:142, præmis 21, og af 26.6.1990, Sofrimport mod Kommissionen, C-152/88, EU:C:1990:259, præmis 26). Dette princip kan ligeledes påberåbes af staterne (dom af 26.6.2012, Polen mod Kommissionen, C-335/09 P, EU:C:2012:385, præmis 180 og 181; jf. ligeledes i denne retning dom af 6.10.2009, Kommissionen mod Spanien, C-562/07, EU:C:2009:614, præmis 18-20).
- 97 Det fremgår af retspraksis, at ingen kan påberåbe sig tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, såfremt administrationen ikke har afgivet præcise løfter (jf. dom af 18.1.2000, Mehibas Dordtselaan mod Kommissionen, T-290/97, EU:T:2000:8, præmis 59 og den deri nævnte retspraksis, og af 9.7.2003, Cheil Jedang mod Kommissionen, T-220/00, EU:T:2003:193, præmis 33).
- 98 En erhvervsdrivende kan i øvrigt ikke gøre gældende, at han har en velerhvervet rettighed eller blot en berettiget forventning om opretholdelse af en bestående situation, som kan ændres ved beslutninger truffet af EU-institutionerne inden for rammerne af deres skøn (dom af 5.10.1994, Tyskland mod Rådet, C-280/93, EU:C:1994:367, præmis 80).
- 99 Hvad navnlig angår en EU-retsakts tilbagevirkende kraft skal det præciseres, at retssikkerhedsprincippet principielt er til hinder for, at begyndelsen for en EU-retsakts tidsmæssige rækkevidde fastsættes til et tidligere tidspunkt end dens offentliggørelse. Dette forbud er imidlertid ikke absolut og kan undtagelsesvis fraviges, hvor det tilstræbte mål kræver det, og når der er taget behørigt hensyn til de berørtes berettigede forventning (dom af 24.9.2002, Falck og Acciaierie di Bolzano mod Kommissionen, C-74/00 P og C-75/00 P, EU:C:2002:524, præmis 119, og af 10.11.2010, KHIM mod Simões Dos Santos, T-260/09 P, EU:T:2010:461, præmis 48 og den deri nævnte retspraksis).
- 100 I lyset af disse principper skal det undersøges, om Kommissionen ved at give den anfægtede forordning en tilbagevirkende kraft på næsten fire år tilsidesatte retssikkerhedsprincippet, princippet om beskyttelse af den berettigede forventning og princippet om overholdelsen af velerhvervede rettigheder for de slovenske vinproducenter, der var begunstiget af den BOB »Teran«, samt i det væsentlige tilsidesatte bestemmelserne i forordning nr. 607/2009 og i forordning nr. 1308/2013. I denne henseende skal hvert enkelt af de argumenter, som Republikken Slovenien har gjort gældende, undersøges, hvorefter bestemmelserne i forordning nr. 607/2009 og i forordning nr. 1308/2013 for det første ikke gav mulighed for at indrømme tilbagevirkende kraft på en måde og under omstændigheder som de for den anfægtede forordning gældende, for det andet kunne Kommissionen, henset til retssikkerhedsprincippet, ikke udsætte udøvelsen af sine beføjelser i det uendelige, for det tredje fraveg Kommissionen sin praksis ved tidligere tiltrædelser og skadede de slovenske vinproducenters berettigede forventning, og for det fjerde skadede Kommissionen de kontrolprocedurer, der blev gennemført i Republikken Slovenien i forhold til de ansvarlige for overtrædelser af den slovenske BOB »Teran«.

a) Klagepunktet om tilsidesættelse af artikel 100, stk. 3, i forordning nr. 1308/2013 og artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009

- 101 Republikken Sloveniens argumenter om en tilsidesættelse af artikel 100, stk. 3, i forordning nr. 1308/2013 og artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009 samt af den ved disse bestemmelser pålagte forpligtelse til, at Kommissionen handler hurtigst muligt efter en stats tiltrædelse af Unionen, skal i det væsentlige godtgøre, at disse bestemmelser indeholder en tidsmæssig begrænsning for Kommissionens handling.
- 102 I det foreliggende tilfælde pålægger artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013 alene, at der tages hensyn til eksisterende mærkningspraksis, når der indrømmes en undtagelse. Artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009 henviser for sit vedkommende til de EU-regler, der var gældende på tidspunktet for den pågældende medlemsstats tiltrædelse.
- 103 Vedtagelsen af en undtagelse på mærkningsområdet kræver således, at der fastslås en eksisterende mærkningspraksis, som i givet fald skal opretholdes. En sådan praksis skal nødvendigvis findes på det tidspunkt, hvor en sådan undtagelse begynder at finde anvendelse. Såfremt en sådan praksis som i det foreliggende tilfælde eksisterer på tidspunktet for en stats tiltrædelse af Unionen og kan skade en BOB fra denne tiltrædelse, skal Kommissionen, hvis den finder, at en sådan praksis i henhold til artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013 skal kunne opretholdes, sikre sig, at denne mærkningspraksis eksisterede på tiltrædelsesdatoen, dvs. på det tidspunkt, hvor denne praksis kom i strid med denne BOB.
- 104 Såfremt der som i det foreliggende tilfælde indrømmes en undtagelse på mærkningsområdet fra tidspunktet for en stats tiltrædelse af Unionen, pålægger artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013, sammenholdt med artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009, dermed Kommissionen at stille sig på tidspunktet for denne tiltrædelse for at vurdere, om der eksisterede en sådan mærkningspraksis, og ikke på et senere tidspunkt, og at overholde de regler, der gjaldt på dette tidspunkt. Det kan derimod ikke af disse to bestemmelsers ordlyd udledes, at de pålægger Kommissionen en fastlagt frist for at vedtage en undtagelse på området for mærkning af vin, eftersom de ikke indeholder angivelser i denne retning.
- 105 Artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013 og artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009 giver imidlertid heller ikke nogen hjemmel, som tillod Kommissionen at vedtage en delegeret forordning som den anfægtede forordning inden en stats tiltrædelse af Unionen. Kommissionen har ingen stedlig kompetence på dette grundlag, eftersom den pågældende stat er et tredjeland. Det følger heraf, at når indrømmelsen af en undtagelse på mærkningsområdet ved en delegeret forordning er knyttet til en sådan tiltrædelse, skal Kommissionen nødvendigvis afvente tidspunktet for tiltrædelsen, inden den kan indlede proceduren for vedtagelse af en delegeret forordning i henhold til artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013. Henset til, at det er nødvendigt at følge den procedure, der er fastsat i artikel 290 TEUF, for vedtagelsen af delegerede retsakter, som det pålægges ved artikel 227 i forordning nr. 1308/2013, kan en sådan procedure tage kortere eller længere tid, afhængigt af omstændighederne i det foreliggende tilfælde.
- 106 Nærværende klagepunkt, der i det væsentlige vedrører den tidsmæssige begrænsning i artikel 100, stk. 3, i forordning nr. 1308/2013 og i artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009, savner således grundlag.
- 107 Når dette er sagt, betyder den omstændighed, at der ikke udtrykkeligt er foreskrevet en frist i gældende lovgivning med henblik på vedtagelse af en delegeret forordning, der fastsætter en undtagelse på mærkningsområdet, på ingen måde, at Kommissionen kan unddrage sig de almindelige principper for EU-institutionernes tidsmæssige handling, herunder forpligtelsen til at overholde princippet om en

rimelig frist samt retssikkerhedsprincippet, princippet om overholdelsen af velerhvervede rettigheder og princippet om beskyttelse af den berettigede forventning. Det er i denne sammenhæng, Republiken Sloveniens øvrige klagepunkter skal undersøges.

b) Klagepunktet om, at Kommissionen udsatte udøvelsen af sine beføjelser i for lang tid

- 108 Som Republiken Slovenien har anført, hindrer det grundlæggende krav om retssikkerhed, selv om der ikke foreligger en fastlagt frist, at Kommissionen kan udsætte udøvelsen af sine beføjelser i det uendelige (dom af 15.1.2013, Spanien mod Kommissionen, T-54/11, EU:T:2013:10, præmis 29).
- 109 Der skal således foretages en undersøgelse af afviklingen af proceduren for vedtagelse af den anfægtede forordning, og det skal efterprøves, i hvilket omfang omstændighederne i den foreliggende sag kan begrunde varigheden heraf.
- 110 Som det fremgår af præmis 31 og 32 ovenfor, havde Republiken Kroatien i sin forhandlingsposition af 8. september 2008 anmodet om, at statens nationale liste over anerkendte druesorter blev optaget på den liste over druesorter eller synonymer herfor, der indeholdt en geografisk betegnelse, og som kunne anføres ved mærkningen af vine. Kroatien trak efterfølgende denne anmodning tilbage i tillægget til sin forhandlingsposition af 28. januar 2011 med henblik på Kommissionens udarbejdelse af denne liste efter tiltrædelsen af Unionen.
- 111 Som det fremgår af præmis 29 ovenfor, indgav Republiken Slovenien først den 6. december 2011 – dvs. efter Republiken Kroatiens tilbagekaldelse af anmodningen nævnt i præmis 110 ovenfor – for Kommissionen det tekniske dossier, der er omhandlet af artikel 118c i forordning nr. 1234/2007 (der svarer til artikel 35 i forordning nr. 479/2008) vedrørende selve vinbetegnelsen »Teran« med henblik på beskyttelse af denne betegnelse som BOB som omhandlet i denne forordnings artikel 118b. Inden den dato var navnet »teran«, som det fremgår af præmis 27 og 28 ovenfor, tilknyttet navnet »Kras« som supplerende benævnelse på listen over slovenske kvbd, først som »Kras, teran« og derefter som »Teran, Kras«.
- 112 For det første fremgår det i denne henseende af sagens akter, at Republiken Kroatien senest ved en skrivelse af 13. maj 2013 meddelte Kommissionen sine bekymringer over muligheden for fortsat at kunne anvende druesortsnavnet »teran« efter statens tiltrædelse af Unionen. Denne skrivelse gav anledning til talrige skriftlige udvekslinger og flere bilaterale møder mellem Kommissionen og Republiken Slovenien, som navnlig blev afholdt den 24. september, den 11. november og den 4. december 2014, den 26. januar og den 8., den 14. og den 16. juli 2015 samt i januar 2017.
- 113 Republiken Slovenien sendte endvidere flere gange dokumenter og supplerende oplysninger til Kommissionen vedrørende den BOB »Teran«. Den 20. januar 2016 fremlagde Slovenien endvidere skriftlige svar på Kommissionens spørgsmål vedrørende denne BOB, mærkningspraksis og EU-retten.
- 114 De forhold, der er nævnt i præmis 110-113 ovenfor, viser, at Kommissionen i hele perioden forud for vedtagelsen af den anfægtede forordning ikke udviste passivitet. Det fremgår heller ikke af sagsakterne, at den udsatte indledningen af drøftelserne med de berørte parter, eller at den forsinkede disse drøftelser. Den søgte tværtimod at indhente alle nødvendige oplysninger, og den forsøgte at finde en forhandlingsløsning på den problemstilling, som var blevet rejst i Republiken Kroatiens skrivelse af 13. maj 2013, der er nævnt i præmis 112 ovenfor.
- 115 For det andet fremgår det af artikel 107, stk. 3, i forordning nr. 1308/2013 (der svarer til artikel 118s, stk. 4, i forordning nr. 1234/2007), at Kommissionen indtil den 31. december 2014 på eget initiativ kunne beslutte at annullere den beskyttelse, der automatisk indrømmes de eksisterende vinbetegnelser, som medlemsstaterne havde anmeldt, herunder den slovenske BOB »teran«, hvis disse ikke eller ikke længere opfylder de betingelser, der er fastsat i samme forordnings artikel 93 for at

være beskyttet af en BOB. For så vidt som en undtagelse på mærkningsområdet for betegnelsen »teran« til fordel for Republikken Kroatien alene var nødvendig som følge af eksistensen af en slovensk BOB med samme navn, kunne Kommissionen således lovligt afvente undersøgelsen af de akter, som Republikken Slovenien havde indgivet for den BOB »Teran«, inden den vedtog den anfægtede forordning.

- 116 For det tredje anførte Kommissionen i sin skrivelse til Republikken Slovenien af 18. januar 2017, at den stadig skulle træffe afgørelse inden den 30. juni 2017 vedrørende det tekniske dossier for den kroatiske BOB »Hrvatska Istra«, som netop var berørt af druesortsnavnet »teran«. Som svar på foranstaltningerne med henblik på sagens tilrettelæggelse har Kommissionen anført, at det tekniske dossier for denne kroatiske BOB udtrykkeligt foreskrev, at angivelsen af navnet »teran« blev tilladt på etiketter til markedsføring, forudsat at navnet anførtes i samme synsfelt som navnet på BOB'en »Hrvatska Istra«. Kommissionen har ligeledes præciseret, at den, henset til varigheden af drøftelserne og til den manglende positive udvikling af spørgsmålet om navnet »teran«, kun kunne konkludere, at det var umuligt at nå til enighed mellem de berørte medlemsstater, og den besluttede at vedtage den anfægtede forordning, idet den gengav de mærkningsmåder, der var fastsat i det tekniske dossier for den kroatiske BOB »Hrvatska Istra«, uden at den afventede udløbet af den frist, der var fastsat for denne undersøgelse.
- 117 For det fjerde afventede Kommissionen, som det fremgår af tredje betragtning til den anfægtede forordning, at Republikken Slovenien og Republikken Kroatien fandt en forhandlingsløsning, hvilket i den sidste ende viste sig umulig på trods af Kommissionens indsats i denne henseende.
- 118 Det følger af ovenstående ræsonnement, at Kommissionen i de fire år forud for vedtagelsen af den anfægtede forordning aktivt fortsatte undersøgelsen af dossieret »teran«, hvis følsomme karakter både Kommissionen og Republikken Slovenien flere gange fremhævede, og at Kommissionen ikke udsatte udøvelsen af sine beføjelser i det uendelige. Som det fremgår af præmis 116 ovenfor, foretrak den tværtimod end ikke at afvente udløbet af fristen den 30. juni 2017 for undersøgelsen af det tekniske dossier for den kroatiske BOB »Hrvatska Istra«, inden den vedtog den anfægtede forordning.
- 119 Følgelig skal Republikken Sloveniens klagepunkt om, at Kommissionen udsatte udøvelsen af sine beføjelser i for lang tid, forkastes som ugrundet.

c) Klagepunktet om den ulovlige rækkevidde af den anfægtede forordnings tilbagevirkende kraft

- 120 Som det fremgår af den retspraksis, der er nævnt i præmis 99 ovenfor, hindrer retssikkerhedsprincippet principielt, at EU-retsakter tillægges tilbagevirkende kraft. Dette forbud kan ikke desto mindre fraviges, når to kumulative betingelser er opfyldt, nemlig for det første at det mål, der forfølges med den anfægtede retsakt, kræver, at den tillægges tilbagevirkende kraft, og for det andet at der er taget behørigt hensyn til de berørtes berettigede forventning.
- 121 Det skal således undersøges, om rækkevidden af den anfægtede forordnings tilbagevirkende kraft opfylder de to betingelser, der er nævnt i præmis 120.

1) Det mål, der forfølges med den anfægtede forordning

- 122 Det fremgår af retspraksis, at EU-retsakter med tilbagevirkende kraft i deres betragtninger klart og utvetydigt skal begrunde, hvorfor den ønskede tilbagevirkende gyldighed er fundet berettiget (dom af 1.4.1993, *Diversint* og *Iberlacta*, C-260/91 og C-261/91, EU:C:1993:136, præmis 10). Det kræves ligeledes, at en retsakt, der har en sådan tilbagevirkende kraft, skal kunne opnå det forfulgte mål (jf. i denne retning dom af 11.7.1991, *Crispoltoni*, C-368/89, EU:C:1991:307, præmis 18).

- 123 I det foreliggende tilfælde fremgår det af ottende betragtning til den anfægtede forordning, at den skulle gælde fra datoen for Republikken Kroatiens tiltrædelse af Unionen, dvs. den 1. juli 2013, eftersom anmodningen om opførelse af druesortsnavnet »teran« i del A i bilag XV til forordning nr. 607/2009 blev indgivet inden denne tiltrædelsesdato, der eksisterede en mærkningspraksis med navnet »Teran« i denne stat på tiltrædelsestidspunktet, og vedtagelsen af den anfægtede forordning kun burde udskydes i afventning af en forhandlingsløsning med Republikken Slovenien.
- 124 Den anfægtede forordning tilsigter således i det væsentlige at beskytte den mærkningspraksis, der eksisterede i Kroatien den 30. juni 2013, som fortsat er ubestridt, efter en anmodning fra denne stat. Det drejede sig i denne henseende om at afgøre en konflikt mellem på den ene side denne praksis, der var lovlig på daværende tidspunkt, og på den anden side de rettigheder, der følger af den slovenske BOB »teran«, der var opnået inden Republikken Kroatiens tiltrædelse af Unionen, fra datoen for konfliktens opståen.
- 125 Som bemærket i præmis 105 ovenfor kunne Kommissionen for det første ikke vedtage en delegeret forordning om indrømmelse af en undtagelse for den omhandlede kroatisk mærkningspraksis, inden Republikken Kroatien tiltrådte Unionen, eftersom den ikke havde stedlig kompetence til at vedtage en sådan retsakt i forhold til et tredjeland.
- 126 Som det anføres i præmis 103 ovenfor, fremgår det endvidere af artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013, at Kommissionen, som ikke kunne indlede proceduren for vedtagelse af den anfægtede forordning, inden Republikken Kroatien tiltrådte Unionen, skulle stille sig på tidspunktet for Republikken Kroatiens tiltrædelse af Unionen, og ikke på et senere tidspunkt, med henblik på at vurdere, om der eksisterede en national mærkningspraksis, der kunne gøres til genstand for en undtagelse til de almindelige EU-retlige regler på mærkningsområdet.
- 127 For det andet kunne Kommissionen, henset til den følsomme karakter af spørgsmålet om navnet »teran« for de to berørte stater, lovligt søge en forhandlingsløsning mellem disse stater, fra den pågældende konflikt opstod den 1. juli 2013, hvilket krævede en vis tid. Som fastslået i præmis 118 ovenfor fortsatte Kommissionen fra denne dato aktivt undersøgelsen af dossieret »teran« indtil vedtagelsen af den anfægtede forordning.
- 128 Parterne er endvidere enige om, at artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013 netop tilsigter at gøre det muligt for Kommissionen at fastsætte undtagelser med henblik på at tillade fortsættelsen af eksisterende mærkningspraksis fra en stats tiltrædelse af Unionen. Som Republikken Slovenien selv har anerkendt i sine svar på foranstaltningerne med henblik på sagens tilrettelæggelse, var en sådan tilbagevirkende kraft påkrævet på grund af behovet for kontinuitet i den lovlige mærkningspraksis, hvorfor den anfægtede forordnings artikel 3, stk. 2, ikke kan annulleres alene, uden at forordningens grundindhold ændres.
- 129 I denne forbindelse ville et krav om, at Kommissionen stiller sig på tidspunktet for en stats tiltrædelse af Unionen med henblik på at vurdere eksistensen af særlig mærkningspraksis, uden at tillade institutionen at anvende en undtagelse for samme praksis med tilbagevirkende kraft fra tiltrædelsesdatoen – selv om den retligt og materielt ikke kunne vedtage en forordning på selve datoen for denne stats tiltrædelse af Unionen – fratage den delegation, der er fastsat i artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013, enhver effektiv virkning.
- 130 Det skal følgelig konkluderes, at den anfægtede forordning forfulgte et formål af almen interesse, som nødvendiggjorde, at den blev tillagt tilbagevirkende kraft, som det foreskrives i denne forordnings artikel 3.

2) Overholdelsen af de slovenske vinproducenters berettigede forventning

- 131 Hvad angår overholdelsen af de slovenske vinproducenters berettigede forventning skal det efterprøves, om Kommissionen i henhold til den retspraksis, der er nævnt i præmis 96 ovenfor, har givet dem anledning til begrundede forhåbninger om, at Republikken Kroatien ikke ville blive indrømmet en undtagelse med tilbagevirkende kraft hvad angår angivelsen af navnet »teran« på mærkningen af vin fremstillet på denne stats område. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at præcise og ubetingede oplysninger, der er overensstemmende (jf. dom af 22.11.2018, Portugal mod Kommissionen, T-31/17, EU:T:2018:830, præmis 86 og den deri nævnte retspraksis), og som stammer fra autoriserede og pålidelige kilder, udgør sådanne forsikringer, uanset den form, hvorunder de meddeles (dom af 9.3.2018, Portugal mod Kommissionen, T-462/16, ikke trykt i Sml., EU:T:2018:127, præmis 20).
- 132 For at godtgøre, at Kommissionen gav anledning til en berettiget forventning hos de slovenske vinproducenter, har Republikken Slovenien i det væsentlige påberåbt sig vedtagelsen af gennemførelsesforordning nr. 753/2013, som fastsatte undtagelser på mærkningsområdet til fordel for Republikken Kroatien nogle måneder efter denne stats tiltrædelse af Unionen, samt en erklæring af 22. april 2013 fra B, der er pressemedarbejder for kommissæren med ansvar for landbrug og udvikling af landdistrikter, hvorefter ingen kroatisk vin kunne markedsføres med anvendelse af navnet »teran«. Slovenien har ligeledes støttet sig på Republikken Kroatiens manglende anmodning om opførelse af navnet »teran« på listen i del A i bilag XV til forordning nr. 607/2009.
- 133 Hvad indledningsvis angår gennemførelsesforordning nr. 753/2013, der blev vedtaget kort tid efter Republikken Kroatiens tiltrædelse af Unionen, fremgår det henholdsvis af tredje betragtning til og artikel 1, nr. 2), i denne forordning, at der var anledning til at ændre del A i bilag XV til forordning nr. 607/2009 efter Republikken Kroatiens anmodning herom, og at denne ændring ikke vedrørte navnet »teran«. Det fremgår imidlertid på ingen måde af gennemførelsesforordning nr. 753/2013, at Republikken Kroatiens anmodning var udtømmende, og at Kommissionen ved vedtagelsen af denne forordning over for de slovenske vinproducenter bekræftede, at Republikken Kroatien ikke kunne indrømmes nogen anden undtagelse på mærkningsområdet. Der er i denne sammenhæng således ikke tale om en tilsidesættelse af princippet *nemo potest venire contra factum proprium*.
- 134 I denne forbindelse stammer den angiveligt klare fortolkning af artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009, som Republikken Slovenien har fremført, hvorefter alle undtagelser skal vedtages på tiltrædelsesdatoen, ikke fra Kommissionen selv. Sagsakterne indeholder ikke beviser for, at Kommissionen offentligt havde tiltaget sig Republikken Sloveniens fortolkning fra tidspunktet for Republikken Kroatiens tiltrædelse af Unionen og således tilsigtede at udelukke enhver undtagelse på mærkningsområdet for navnet »teran«.
- 135 Hvad herefter angår Republikken Kroatiens angiveligt manglende anmodning om opførelse af navnet »teran« på listen i del A i bilag XV til forordning nr. 607/2009 samt fraværet af forhandlinger herom inden tiltrædelsen, kan sådanne forhold, selv hvis de antages at være underbyggede, ikke anses for at udgøre præcise forsikringer fra Kommissionen eller for en situation, som Kommissionen selv på forhånd havde skabt.
- 136 Det skal tilføjes, at Republikken Slovenien, som det fremgår af præmis 111 ovenfor, først den 6. december 2011 for Kommissionen indleverede det tekniske dossier, der er omhandlet i artikel 118c i forordning nr. 1234/2007 (der svarer til artikel 35 i forordning nr. 479/2008), vedrørende vinbetegnelsen »Teran« som sådan med henblik på beskyttelse af denne betegnelse som BOB som omhandlet i denne forordnings artikel 118b. Inden den dato var navnet »teran«, som det fremgår af præmis 28 og 29 ovenfor, en supplerende benævnelse tilknyttet navnet »Kras« på listen over slovenske kvbd, først som »Kras, teran« og derefter som »Teran, Kras«.

- 137 Det fremgår endvidere af sagsakterne, at der den 22. april 2013, dvs. efter at det tekniske dossier om den slovenske betegnelse »teran«, der er nævnt i præmis 136 ovenfor, blev indleveret, og inden Republikken Kroatien tiltrådte Unionen, afholdtes et møde mellem de slovenske og kroatiske landbrugsministre. I referatet fra dette møde, der fremgår af bilag 6 til Republikken Kroatiens interventionsindlæg, anføres det, at dette bilaterale møde tilsigtede at føre til en drøftelse af spørgsmålet om »teran-vin« og en eventuel fælles løsning, der kunne give de kroatiske vinproducenter mulighed for fortsat at anvende benævnelsen »teran« på deres vine efter den 1. juli 2013, selv om der fandtes en slovensk BOB med samme navn. Fra dette møde kunne Republikken Slovenien således ikke være ubekendt med Republikken Kroatiens ønske om at beskytte sin mærkningspraksis fra denne stats tiltrædelse af Unionen.
- 138 Henset til Republikken Kroatiens forhandlingsposition af 2008 og herefter til tillægget til denne stats forhandlingspositionen af 28. september 2011, hvori Kroatien anførte, at staten afventede en løsning af spørgsmålet om de eventuelle undtagelser på mærkningsområdet, inden den tiltrådte Unionen, kunne Republikken Slovenien endvidere ikke være ubekendt med muligheden for, at Kommissionen anvendte den bemyndigelse, der er fastsat i artikel 118j i forordning nr. 1234/2007, herefter i artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013, med henblik på at indrømme sådanne undtagelser. Dette gælder så meget desto mere for det spørgsmål om navnet »teran«, som Republikken Kroatien udtrykkeligt rejste under det møde, der er nævnt i præmis 137 ovenfor.
- 139 Hvad endelig angår erklæringen af 22. april 2013 fra B, der er pressemedarbejder for kommissæren med ansvar for landbrug og udvikling af landdistrikter, om, at ingen kroatisk vin kunne markedsføres med anvendelse af navnet »teran«, skal det fastslås, at denne erklæring gengives kortfattet i en artikel i den kroatiske avis *HRT* den 23. april 2013. En sådan erklæring kan, selv hvis det antages, at den stammer fra en kilde, der anses for at have beføjelser til at repræsentere Kommissionen, ikke i sig selv udgøre »præcise og samstemmende« forsikringer fra Kommissionen.
- 140 En sådan erklæring blev senere afkræftet, da Kommissionen, efter at den havde fået kendskab til Republikken Kroatiens bekymringer vedrørende anvendelsen af navnet »teran« og havde undersøgt den eksisterende situation og de forskellige muligheder, meddelte medlemsstaterne et udkast til forordning med henblik på mødet i GREX WINE-ekspertgruppen den 8. september 2014. Fra dette tidspunkt, dvs. væsentligt inden udløbet af fristen den 31. december 2014, der er nævnt i præmis 115 ovenfor, kunne der således ikke længere være tale om præcise, ubetingede og samstemmende forsikringer fra Kommissionen om, at den slovenske BOB »Teran« fortsat ville nyde »absolut beskyttelse«.
- 141 Hertil kommer den omstændighed, at Kommissionen, som den har bemærket, i medfør af artikel 118s i forordning nr. 1234/2007, nu artikel 107, stk. 3, i forordning nr. 1308/2013, indtil den 31. december 2014 kunne beslutte at annullere den beskyttelse, der var indrømmet betegnelser, som automatisk var beskyttet indtil dette tidspunkt, hvis den konstaterede, at de ikke opfyldte de kriterier for en BOB, der var fastsat i artikel 118b i forordning nr. 1234/2007 og herefter i artikel 93 i forordning nr. 1308/2013. I denne forbindelse kan Republikken Slovenien ikke gøre gældende, at Kommissionen ikke havde grund til at annullere den beskyttelse, som var indrømmet betegnelsen »teran«. Eftersom der ikke foreligger oplysninger, som kan godtgøre, at Kommissionen udtrykkeligt gav Republikken Slovenien en sådan forsikring, kan en sådan subjektiv opfattelse nemlig ikke sidestilles med en præcis og ubetinget forsikring, som er afgivet af Kommissionen.
- 142 Republikken Slovenien har således på ingen måde godtgjort, at Kommissionen havde givet landets vinproducenter en berettiget forventning om, at den anfægtede forordning ikke ville blive vedtaget.
- 143 Hvad nærmere bestemt angår den tilbagevirkende kraft, som den anfægtede forordning er tillagt, skal det i øvrigt fastslås, at Republikken Slovenien, kort efter at den tiltrådte Unionen den 1. maj 2004, selv var begunstiget af undtagelser på mærkningsområdet som følge af vedtagelsen af forordning

nr. 1429/2004 den 9. august 2004. Som det fremgår af denne forordnings artikel 3, bestemte den, at de indrømmede undtagelser fandt anvendelse med tilbagevirkende kraft fra datoen for Republikken Sloveniens tiltrædelse af Unionen.

144 Som Republikken Slovenien har anført i stævningens punkt 53 og 54, vedtog Kommissionen også, efter at Republikken Bulgarien og Republikken Rumænien tiltrådte Unionen den 1. januar 2007, to forordninger om undtagelser på mærkningsområdet med tilbagevirkende kraft til fordel for disse to stater. Der var tale om dels Kommissionens forordning (EF) nr. 382/2007 af 4. april 2007 om ændring af forordning (EF) nr. 753/2002 (EUT 2007, L 95, s. 12), der fandt anvendelse fra den 1. april 2007, dels Kommissionens forordning (EF) nr. 1207/2007 af 16. oktober 2007 om ændring af forordning (EF) nr. 753/2002 (EUT 2007, L 272, s. 23), der fandt anvendelse fra den 1. juli 2007.

145 Det kan således ikke konkluderes, at Kommissionen havde givet de slovenske vinproducenter præcise, ubetingede og samstemmende forsikringer om, at Republikken Kroatien ikke ville blive indrømmet en undtagelse på mærkningsområdet med tilbagevirkende kraft, selv om denne tilbagevirkende kraft var af længere varighed end den, som var fastsat i de andre forordninger, der er nævnt i præmis 143 og 144 ovenfor.

146 Som det fremgår af præmis 130 ovenfor, var det, som Republikken Slovenien selv har anerkendt, henset til omstændighederne i den foreliggende sag, endvidere nødvendigt at tillægge den anfægtede forordning tilbagevirkende kraft.

147 Republikken Slovenien har følgelig ikke godtgjort, at rækkevidden af og reglerne for den anfægtede forordnings tilbagevirkende kraft skadede de slovenske vinproducenters berettigede forventning, og det er ikke nødvendigt at høre det af denne medlemsstat foreslåede vidne.

d) Klagepunktet om skade på de undersøgelsesprocedurer, der er gennemført i Slovenien i forhold til de ansvarlige for overtrædelser af den slovenske BOB »teran«

148 Hvad angår den skade, som undersøgelsesprocedurerne i Slovenien i forhold til de ansvarlige for overtrædelser af den slovenske BOB »Teran« angiveligt er påført, fremgår det faktisk af sagsakterne, at de slovenske myndigheder gennemførte forskellige undersøgelser i perioden 2013-2016, som førte til, at bøder kunne pålægges som følge af angivelsen af navnet »teran« på vinflasker fra Republikken Kroatien.

149 Henset til angivelserne i præmis 133-145 ovenfor kunne de slovenske myndigheder imidlertid hverken være ubekendte med, at spørgsmålet om Republikken Kroatiens anvendelse af navnet »teran« var uafklaret, eller at Kommissionen fra september 2014 påtænkte at vedtage en forordning som den anfægtede forordning.

150 Kommissionen kan således ikke foreholdes at have tilsidesat retssikkerhedsprincippet eller princippet om beskyttelse af de slovenske myndigheders berettigede forventning for undersøgelsesretsakter, som den hverken selv har pålagt eller besluttet.

e) Klagepunktet om den manglende overholdelse af velerhvervede rettigheder

151 Som det fremgår af præmis 141 ovenfor, kunne Kommissionen i medfør af artikel 118s i forordning nr. 1234/2007, nu artikel 107, stk. 3, i forordning nr. 1308/2013, indtil den 31. december 2014 beslutte at annullere den beskyttelse, der var indrømmet den slovenske BOB »teran«, hvis den konstaterede, at denne ikke opfyldte kriterierne for at være beskyttet som BOB. Henset til den retspraksis, der er nævnt i præmis 98 ovenfor, og til Kommissionens skønsbeføjelse til at vedtage undtagelser på

mærkningsområdet, jf. artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013, kan Republikken Slovenien ikke påberåbe sig en tilsidesættelse af behovet for overholdelse af velerhvervede rettigheder i den foreliggende sag.

152 Republikken Sloveniens klagepunkter vedrørende den manglende overholdelse af velerhvervede rettigheder skal således ligeledes forkastes.

153 Det fremgår således af præmis 101-152 ovenfor, at Republikken Sloveniens klagepunkter om tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet, princippet om beskyttelse af den berettigede forventning og den manglende overholdelse af velerhvervede rettigheder skal forkastes som ugrundede.

2. Tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet

154 Det bemærkes, at det følger af fast retspraksis, at det ved afgørelsen af, om en bestemmelse er i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, skal efterprøves, om de midler, som den bringer i anvendelse, er egnede til at virkeliggøre det tilstræbte mål og ikke går ud over, hvad der er nødvendigt for at virkeliggøre dette (dom af 22.11.2001, Nederlandene mod Rådet, C-301/97, EU:C:2001:621, præmis 131; jf. ligeledes dom af 15.3.2006, Italien mod Kommissionen, T-226/04, ikke trykt i Sml., EU:T:2006:85, præmis 86 og den deri nævnte retspraksis).

155 Som anført i præmis 124 ovenfor tilsigter den anfægtede forordning i det foreliggende tilfælde i det væsentlige at beskytte den lovlige mærkningspraksis, der eksisterede i Kroatien den 30. juni 2013, og at løse en konflikt mellem denne praksis og beskyttelsen af den slovenske BOB »Teran«.

156 Eftersom Kommissionen, som det bl.a. er anført i præmis 105 ovenfor, ikke kunne indlede proceduren for vedtagelse af den anfægtede forordning, inden Republikken Kroatien tiltrådte Unionen, idet den savnede stedlig kompetence i denne henseende, måtte den nødvendigvis tillægge den anfægtede forordning tilbagevirkende kraft for at sikre en beskyttelse af den mærkningspraksis, der eksisterede i Kroatien den 1. juli 2013, således som det er fastslået i præmis 130 ovenfor.

157 Beskyttelsen af eksisterende mærkningspraksis i Kroatien på tidspunktet for statens tiltrædelse af Unionen kunne endvidere ikke sikres, hvis den anfægtede forordnings tilbagevirkende kraft blev begrænset til blot at vare nogle måneder uden at dække hele perioden, fra Republikken Kroatien tiltrådte Unionen, til denne forordning blev vedtaget. Selv om den tilbagevirkende kraft undtagelsesvis dækker flere år, ville en kortere tilbagevirkende kraft dermed ikke have gjort det muligt at nå det hermed forfulgte mål.

158 Varigheden af den tilbagevirkende kraft i det foreliggende tilfælde kan endvidere tilskrives sagsakternes særlig følsomme karakter, som er anført i præmis 118 ovenfor, samt varigheden af Kommissionens forhandlinger for at opnå et forlig mellem de berørte stater. Som fastslået i præmis 114 ovenfor udviste Kommissionen i hele perioden forud for vedtagelsen af den anfægtede forordning ikke passivitet i denne henseende. Det er heller ikke godtgjort, at den udsatte indledningen af drøftelserne med de berørte parter, eller at den forsinkede disse drøftelser. Den forsøgte tværtimod at indhente alle nødvendige oplysninger og søgte at finde en forhandlingsløsning mellem de berørte parter fra det tidspunkt, hvor den havde stedlig kompetence til at anvende artikel 118j i forordning nr. 1234/2007, nu artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013, nemlig da Republikken Kroatien tiltrådte Unionen.

159 På trods af rækkevidden giver den anfægtede forordnings tilbagevirkende kraft således mulighed for at nå det forfulgte mål og går ikke ud over, hvad der er nødvendigt i denne henseende.

160 Republikken Sloveniens argumenter om tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet skal derfor forkastes som ugrundede.

161 Følgelig skal det andet anbringende forkastes i sin helhed.

C. Om det tredje anbringende vedrørende en tilsidesættelse af chartrets artikel 17 og artikel 1 i første tillægsprotokol til EMRK

- 162 Republikken Slovenien har gjort gældende, at Kommissionen ved vedtagelsen af den anfægtede forordning påførte de slovenske vinproducenters intellektuelle og kommercielle ejendomsrettigheder en uforholdsmæssig skade, og dermed deres grundlæggende ret til ejendom, som er beskyttet ved chartrets artikel 17 og ved artikel 1 i første tillægsprotokol til EMRK. Medlemsstaten har i denne henseende fremsat flere argumenter.
- 163 I strid med den intellektuelle ejendomsret, der er knyttet til den BOB »Teran«, udgjorde de kroatiske vinproducenters anvendelse af druesortsnavnet »teran« for det første ikke en ejendomsret som omhandlet i chartrets artikel 17 eller i artikel 1 i første tillægsprotokol til EMRK. Kommissionen foretog således en afvejning af de to retlige interesser, som absolut ikke er identiske.
- 164 For det andet skabte de kroatiske vinproducenters anvendelse af druesortsnavnet »teran«, som er fuldstændigt enslydende med BOB'en »Teran«, en risiko for, at forbrugerne let blev vildledt, hvilket bl.a. ses af dom af 21. januar 2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35), og af Kommissionens vedtagelse af forordning (EF) nr. 1166/2009 af 30. november 2009 om ændring og berigtigelse af forordning (EF) nr. 606/2009 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 479/2008 for så vidt angår kategorier af vinavlsprodukter, ønologiske fremgangsmåder og restriktioner i forbindelse hermed (EUT 2009, L 314, s. 27). En sådan anvendelse af navnet »teran« er ligeledes i strid med artikel 100, stk. 1 og 2, i forordning nr. 1308/2013 og giver de kroatiske vinproducenter mulighed for uretmæssigt at drage fordel af omdømmet for den omhandlede slovenske BOB. Den anfægtede forordning kunne endvidere gøre BOB'en »Teran« indholdsløs og give den generiske kendetegn, som fratager den beskyttelse, hvilket er i strid med det udtrykkelige forbud i artikel 103, stk. 3, i forordning nr. 1308/2013.
- 165 For det tredje går den anfægtede forordning ud over, hvad der er rimeligt og nødvendigt for at nå de mål, der forfølges med lovgivningen om BOB, eftersom de kroatiske producenter kunne anvende et synonym til navnet »teran«, nemlig navnet »istrijanac«. Republikken Slovenien har i denne forbindelse nævnt dom af 12. maj 2005, Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia og et ERSA (C-347/03, EU:C:2005:285). Den anfægtede forordning kan endvidere påføre de slovenske vinproducenter et stort økonomisk tab.
- 166 Republikken Slovenien har tilføjet, at artikel 100, stk. 3, første afsnit, i forordning nr. 1308/2013 ikke muliggør en automatisk undtagelse for al eksisterende mærkningspraksis, hvilket ses af Kommissionens egen praksis, herunder hvad angår navnene på de kroatiske druesorter Barbera og Portugizac samt Montepulciano. I denne forbindelse har Republikken Slovenien anført, at Kommissionen tilsidesatte det almindelige ligebehandlingsprincip, eftersom den behandlede sammenlignelige situationer forskelligt.
- 167 For det fjerde er vedtagelsen af den anfægtede forordning næsten fire år, efter at Republikken Kroatien tiltrådte Unionen, i strid med proportionalitetsprincippet. Kommissionen handlede endvidere ikke i overensstemmelse med sin tidligere praksis i sammenlignelige situationer, og der var ingen objektiv grund til denne anderledes tilgang.
- 168 For det femte har Republikken Slovenien gjort gældende, at Kommissionens mulighed for at fastsætte en undtagelse ved en ny medlemsstats tiltrædelse af Unionen forudsætter samtykke fra den medlemsstat, hvis producenter drager fordel af en BOB, således som det fremgår af artikel 49, stk. 2, TEU. Kommissionen skulle i hvert fald have taget hensyn til den berørte medlemsstats opfattelse, inden den vedtog den delegerede retsakt.

169 Kommissionen har, støttet af Republikken Kroatien, bestridt Republikken Sloveniens argumenter.

1. Resumé af principperne

- 170 Ejendomsretten er en grundlæggende rettighed, som er sikret ved chartrets artikel 17. Denne ret er dog ikke en absolut rettighed. Som det fremgår af chartrets artikel 52, stk. 1, kan udøvelsen af ejendomsretten nemlig underlægges begrænsninger, forudsat at sådanne begrænsninger er fastsat ved lov, at de reelt er nødvendige for at tilgodese almene hensyn, og at begrænsningerne ikke, når henses til deres formål, indebærer et uforholdsmæssigt og uantageligt indgreb i det centrale indhold af de beskyttede rettigheder (jf. i denne retning dom af 20.9.2016, Ledra Advertising m.fl. mod Kommissionen og ECB, C-8/15 P – C-10/15 P, EU:C:2016:701, præmis 70).
- 171 Hvad angår den retslige prøvelse af, om proportionalitetsprincippet er blevet opfyldt, har Domstolen anerkendt, at EU-lovgiver må indrømme et vidt skøn under udøvelse af sine beføjelser inden for et område, hvor dennes foranstaltninger involverer valg af politisk, økonomisk og social karakter, og hvor det er nødvendigt at foretage komplekse vurderinger. Dette gælder navnlig hvad angår den fælles landbrugspolitik, som er et område, hvor EU-lovgiver har et vidt skøn, der modsvarer det politiske ansvar, som lovgiver tillægges ved artikel 40 TEUF – 43 TEUF (dom af 17.3.2011, AJD Tuna, C-221/09, EU:C:2011:153, præmis 80, og af 14.3.2013, Agrargenossenschaft Neuzelle, C-545/11, EU:C:2013:169, præmis 43).
- 172 Dette vide skøn er endvidere ikke forbeholdt lovgiver. Det blev nemlig fastslået, at Rådet inden for den fælles landbrugspolitik kunne være nødt til at give Kommissionen vide skønsmæssige beføjelser (jf. kendelse af 22.3.2010, SPM mod Rådet og Kommissionen, C-39/09 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2010:157, præmis 38 og den deri nævnte retspraksis).
- 173 Henset til den omstændighed, at Kommissionen i den foreliggende sag har vide skønsmæssige beføjelser hvad angår hensyntagen til eksisterende mærkningspraksis, således som det fremgår af præmis 171 og 172 ovenfor, vil en foranstaltning kun kunne kendes ulovlig, såfremt en sådan foranstaltning på dette område er åbenbart uhensigtsmæssig i forhold til det mål, som denne institution forfølger (jf. i denne retning dom af 13.12.1994, SMW Winzersekt, C-306/93, EU:C:1994:407, præmis 21, og af 2.7.2009, Bavaria og Bavaria Italia, C-343/07, EU:C:2009:415, præmis 81). Det eneste kriterium, der finder anvendelse i denne sammenhæng, er således ikke, om den foranstaltning, som Kommissionen vedtog, var den eneste eller bedst mulige, men om den var åbenbart uhensigtsmæssig (jf. i denne retning dom af 21.7.2011, Beneo-Orafti, C-150/10, EU:C:2011:507, præmis 77, og af 28.7.2011, Agrana Zucker, C-309/10, EU:C:2011:531, præmis 44).
- 174 Denne begrænsede grad af prøvelse betyder dog ikke, at Unionens retsinstanser ikke kan efterprøve de anfægtede foranstaltninger nærmere med henblik på at tage stilling til, om de er i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet. I denne forbindelse skal Unionens retsinstanser bl.a. sikre sig, at den pågældende EU-institution ud over hovedformålet i fuldt omfang har taget hensyn til de berørte interesser (dom af 12.7.2012, Association Kokopelli, C-59/11, EU:C:2012:447, præmis 40; jf. ligeledes i denne retning dom af 12.7.2001, Jippes m.fl., C-189/01, EU:C:2001:420, præmis 85), og at der i denne henseende er taget behørigt hensyn til interesserne for de personer, der berøres negativt (jf. i denne retning dom af 17.7.1997, Affish, C-183/95, EU:C:1997:373, præmis 43).

2. Reglernes anvendelse på den foreliggende sag

- 175 I det foreliggende tilfælde fastsætter den anfægtede forordning en undtagelse til forbuddet mod mærkning af kroatisk vin med benævnelse af druesorten »teran«. Denne forordning tilsigter således hverken at hindre enhver markedsføring af vin, der drager fordel af den slovenske BOB »Teran«, eller umiddelbart at ophæve denne. Kommissionen har derimod udvidet den gruppe af personer, der har ret til at anvende navnet »teran« ved mærkningen af deres vin, for heri at inkludere kroatisk

vinproducenter. I denne forbindelse begrænsede Kommissionen rækkevidden af den beskyttelse, der følger af den ejendomsret, som er indrømmet dem, der er begunstiget af den slovenske BOB »Teran«, for så vidt som disse begunstigede mistede deres eneret til anvendelsen af navnet »Teran« til mærkning af deres vin.

- 176 Det skal i denne sammenhæng efterprøves, om de betingelser, som er fastsat i den retspraksis, der er nævnt i præmis 170-173 ovenfor, er opfyldt.
- 177 Det står indledningsvis fast, at den omhandlede undtagelse på mærkningsområdet blev fastsat i Kommissionens delegerede forordning, som blev vedtaget i henhold til den delegation, der er foreskrevet i artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013. Betingelsen om, at indgrebet i ejendomsretten skal være fastsat ved lov, er således opfyldt i det foreliggende tilfælde. Dette er ikke umiddelbart blevet bestridt af parterne.
- 178 Hvad angår det formål, der forfølges med den anfægtede forordning, er det endvidere allerede i præmis 123 og 124 ovenfor bemærket, at denne forordning tilsigter at beskytte den mærkningspraksis, der eksisterede i Kroatien den 30. juni 2013, og at løse en konflikt mellem denne mærkningspraksis på den ene side og den slovenske BOB »Teran« på den anden side. Dette formål ledsages af et behov for at forlige modstridende anmodninger fra Republikken Kroatien og Republikken Slovenien og dermed de kroatisk og slovenske producenters forskellige interesser. Et sådant formål, som tilsigter at finde en balance mellem de legitime interesser hos dem, der er begunstiget af den slovenske BOB »teran«, og de kroatisk vinproducenters interesser, kan anses for et legitimt formål af almen interesse, hvilket ikke umiddelbart bestrides af Republikken Slovenien.
- 179 Hvad endelig angår den omhandlede undtagelses forholdsmæssighed i forhold til det forfulgte mål fremgår det af femte betragtning til den anfægtede forordning, at Kommissionen ikke blot indrømmede en simpel undtagelse, men efterprøvede eksistensen af en lovlig mærkningspraksis i Republikken Kroatien, da denne stat tiltrådte Unionen. Som det præciseres i sjette betragtning til den anfægtede forordning, gjorde Kommissionen endvidere den omtvistede undtagelse betinget af særlige krav for netop at tage hensyn til Republikken Sloveniens forbehold.
- 180 For at forbrugeren ikke vildledes, præciserede Kommissionen således, at druesortsnavnet »teran« alene måtte fremgå af mærkningen på kroatisk vin med BOB'en »Hrvatska Istra«, forudsat at udtrykkene »Hrvatska Istra« og »Teran« anføres i samme synsfelt, og navnet »Teran« fremstår i en mindre skrifttype end den, der anvendes for BOB'en »Hrvatska Istra«. I retsmødet har Kommissionen anført, at et sådant mærkningskrav var usædvanligt, for så vidt som der ikke er fastsat særlige mærkningskrav for nogen anden druesort, og dette krav netop blev vedtaget for at tage hensyn til Republikken Sloveniens forbehold.
- 181 Det skal i denne forbindelse efterprøves, om Kommissionen i betragtning af Republikken Sloveniens argumenter handlede åbenbart uforholdsmæssigt i forhold til det forfulgte mål, der er anført i præmis 178 ovenfor.

a) De foreliggende interessers manglende ligeværd

- 182 Hvad angår den omstændighed, at de kroatisk vinproducenters interesse i fortsat at kunne mærke deres vine med benævnelsen »teran« på ingen måde svarer til de slovenske vinproducenters ret, som er begunstiget af BOB'en »Teran«, der er beskyttet af forskellige lovtekster, bemærkes, som Kommissionen ligeledes har anført, at EU-lovgiver allerede nødvendigvis har taget hensyn til dette forhold, da den traf det politiske valg om at vedtage artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013.

- 183 Artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013 tilsigter nemlig netop at muliggøre undtagelser til et monopol på anvendelse, som følger af en BOB, når der er andre interesser, dvs. interesser for vinproducenter, som ikke er begunstigede af denne BOB, og for forbrugere, som er vant til at se bestemte benævnelser på mærkning af vin fremstillet af disse producenter. Det er således lovgiver selv, der har indført muligheden for at fastsætte en sådan undtagelse, for at give et enslydende ord til en BOB, såsom navnet »teran«, mulighed for at blive anvendt til mærkning af vin, der ikke er begunstiget af denne BOB.
- 184 I denne forbindelse kan den omstændighed, at artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013 i modsætning til, hvad Republikken Slovenien har ladet forstå, alene foreskriver en mulighed og ikke en forpligtelse for Kommissionen til at indrømme en undtagelse, eller at benævnelsen BOB på mærkningen af vin, i modsætning til navnet på den anvendte druesort, er obligatorisk, ikke godtgøre, at undtagelsen i den anfægtede forordning er åbenbart uforholdsmæssig i forhold til det forfulgte mål af almen interesse.

b) Navneligheden mellem druesorten »teran« og BOB'en »Teran«

- 185 Hvad angår navneligheden mellem druesortens navn »teran« og den slovenske BOB »teran« fremgår det indledningsvis på ingen måde af ordlyden af artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013, at en sådan omstændighed udelukker enhver mulighed for undtagelse på mærkningsområdet. Den eneste betingelse, der gælder for indrømmelsen heraf, er eksistensen af lovlig mærkningspraksis, da den berørte stat tiltrådte Unionen.
- 186 Det fremgår i øvrigt af ordlyden af artikel 100, stk. 3, første afsnit, i forordning nr. 1308/2013, at den vedrører den situation, hvori druesortens navn »udgør« en BOB, og navneligheden er således et tilfælde, der omhandles af denne bestemmelse.
- 187 Det principielle forbud, der er fastsat i artikel 100, stk. 1 og 2, i forordning nr. 1308/2013, og som Republikken Slovenien har påberåbt sig, vedrører endvidere udelukkende registreringen af en betegnelse med samme navn eller delvist samme navn som en allerede registreret betegnelse. Denne situation adskiller sig imidlertid fra den i denne sag foreliggende situation. Det fremgår nemlig på ingen måde af sagsakterne, at druesortsnavnet »teran« har været genstand for en anmodning om registrering som konkurrerende BOB til den slovenske BOB af samme navn.
- 188 Det skal endvidere for det første fastslås, at Kommissionen tog konkret hensyn til risikoen for, at forbrugerne blev vildledt af de kroatiske vine fremstillet efter den anfægtede forordnings ikrafttræden, eftersom denne forordning, som det er anført i præmis 179 ovenfor, undtagelsesvis pålægger særlige mærkningskrav for disse vine, hvilket Republikken Slovenien ikke har bestridt. Forbrugeren skal således fortsat læse benævnelsen af den kroatiske druesort »teran« sammen med angivelsen af den kroatiske BOB »Hrvatska Istra« (den kroatiske del af Istrien), som skal fremstå med større skrifttype end den, der anvendes for navnet »teran«.
- 189 For det andet er det hvad angår vin med den kroatiske BOB »Hrvatska Istra«, som blev fremstillet, inden den anfægtede forordning trådte i kraft, korrekt, at disse vine i medfør af forordningens artikel 2 fortsat kan markedsføres, indtil lagrene er opbrugt, uden at de imidlertid skal opfylde de særlige mærkningskrav, som fastsættes ved denne forordning for vin fremstillet efter forordningens ikrafttræden, og som er anført i præmis 188 ovenfor. Der er imidlertid tale om en simpel overgangsordning, som endvidere kun vedrører vine med den kroatiske BOB »Hrvatska Istra«. Den eventuelle risiko for forveksling med vine med den slovenske BOB »Teran« er således begrænset til visse vine fremstillet i en bestemt periode, som kommer fra en bestemt region.

- 190 Som Kommissionen har forklaret i sine skriftlige svar på foranstaltningerne med henblik på sagens tilrettelæggelse, var betegnelsen »Hrvatska Istra« desuden allerede beskyttet i Kroatien, da staten tiltrådte Unionen. For at sikre denne beskyttelse som BOB var Republikken Kroatien, som det fremgår af artikel 118s, stk. 4 og 5, i forordning nr. 1234/2007, forpligtet til at indgive det tekniske dossier, som gør det muligt at godtgøre, at denne betegnelse faktisk opfyldte de betingelser, der er fastsat i samme forordnings artikel 118b. Kommissionen har, uden at det er bestridt, herom anført, at det af det tekniske dossier, som Republikken Kroatien således indleverede, fremgik, at benævnelsen »teran« kun var tilladt på mærkning af vinen »Hrvatska Istra«, hvis navnet »teran« anførtes i samme synsfelt som navnet »Hrvatska Istra« og med en mindre skrifttype end sidstnævnte. Henset til de eksisterende mærkningskrav forekommer risikoen for forveksling mellem vinen »teran« fremstillet i Kroatien, inden den anfægtede forordning trådte i kraft, og den slovenske vin med den enslydende BOB »Teran« at være begrænset, navnlig fordi risikoen hvad angår vine, der er begunstiget af den kritiserede overgangsbestemmelse, dvs. vine fremstillet i perioden fra juli 2013 til juli 2017, kun vedrører vine med betegnelsen »Hrvatska Istra«, hvis mærkning ikke er i fuld overensstemmelse med ovennævnte tekniske dossier.
- 191 Hvad angår dommen af 21. januar 2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35), skal det i øvrigt bemærkes, at denne dom vedrørte fortolkningen af artikel 16, litra b), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 110/2008 af 15. januar 2008 om definition, betegnelse, præsentation og mærkning af samt beskyttelse af geografiske betegnelser for spiritus og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 1576/89 (EUT 2008, L 39, s. 16). Denne bestemmelse beskytter – ud over at den alene vedrører »spiritus« med undtagelse af vin som defineret i denne forordnings artikel 2 – de geografiske betegnelser mod enhver efterligning eller antydning og foreskriver ikke nogen mulighed for undtagelse på mærkningsområdet. Denne dom vedrører således en anden bestemmelse og sammenhæng end de af den foreliggende sag omhandlede.
- 192 Republikken Slovenien kan heller ikke påberåbe sig dom af 21. januar 2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35), for at godtgøre, at de kroatisk vinproducenters anvendelse af druesortsnavnet »teran« i offentlighedens bevidsthed vil skabe associationer vedrørende produktets oprindelse, hvorved disse producenter uretmæssigt kan drage fordel af omdømmet for den slovenske BOB »Teran«. For det første er parterne nemlig enige om, at der, da Republikken Kroatien tiltrådte Unionen, fandtes en lovlig mærkningspraksis vedrørende benævnelsen af udtrykket »teran« i denne stat, og denne omtale kan således ikke anses for »uretmæssigt« at drage fordel af omdømmet for den slovenske BOB »Teran«. For det andet tog Kommissionen – i modsætning til i den situation, der gjorde sig gældende, i den sag, som gav anledning til dom af 21. januar 2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35), hvor ingen bestemt benævnelse supplerede mærkningen af de omhandlede drikkevarer – hensyn til risikoen for forbrugerens forveksling, idet den krævede, at mærkningen af kroatisk vin »teran« klart nævner, at vinen kommer fra den kroatisk del af Istrien (BOB »Hrvatska Istra«).
- 193 Hvad angår Republikken Sloveniens argument om forordning nr. 1166/2009 skal det for det første endvidere fastslås, at denne forordning ikke tilsigter at gennemføre artikel 118j i forordning nr. 1234/2007 (nu artikel 100 i forordning nr. 1308/2013). Den er tværtimod støttet på samme forordnings artikel 113d, stk. 2, og artikel 121, stk. 3 og 4, som ikke er anfægtet i den foreliggende sag.
- 194 For det andet har Republikken Slovenien ikke fremlagt oplysninger, der kan godtgøre, at de omstændigheder, som gjorde sig gældende for vedtagelsen af forordning nr. 1166/2009, lignede omstændighederne i den foreliggende sag. Det fremgår derimod af anden betragtning til denne forordning, at de italienske myndigheder selv traf beslutningen om i Italien at pålægge anvendelsen af udtrykket »glera« for at udpege den omhandlede druesort. Kommissionen noterede sig blot denne beslutning og ændrede forordning nr. 606/2009 som følge heraf for at undgå uligheder mellem italiensk lovgivning og EU-lovgivningen. I den foreliggende sag skulle Kommissionen derimod forlige modstridende nationale interesser og undersøge eksisterende mærkningspraksis i Kroatien.

- 195 Endelig kan Republikken Slovenien ikke med føje gøre gældende, at benævnelsen af druesortsnavnet »teran« for vine fra den kroatisk del af Istrien ville gøre den slovenske BOB »Teran« indholdsløs, således at den blev gjort til en artsbetegnelse og frataget beskyttelsen.
- 196 Det fremgår ganske vist af artikel 101, stk. 1, i forordning nr. 1308/2013, at en betegnelse får afslag på beskyttelse som BOB, når den er blevet en artsbetegnelse i EU. Denne bestemmelse vedrører imidlertid de betingelser, der gælder for en anmodning om beskyttelse af en betegnelse som BOB. Denne forordnings artikel 103 fastsætter for sit vedkommende derimod regler for rækkevidden af beskyttelsen af en BOB, når denne indrømmes. Det fremgår således af denne bestemmelses stk. 3, at når en betegnelse anses for at opfylde betingelserne for at opnå status som BOB som omhandlet i artikel 93, stk. 1, i forordning nr. 1308/2013, kan denne betegnelse herefter ikke længere miste en sådan status, selv om den tilsyneladende er blevet en artsbetegnelse i EU.

c) Eksistensen af et synonym for navnet »teran« og Kommissionens usammenhængende handling

- 197 Som Republikken Slovenien har anført, fremgår det af bilagene til Republikken Kroatiens skrivelse til Kommissionen af 13. maj 2013, som indeholdt en anmodning om ændring af den liste, der fremgår af del A i bilag XV til forordning nr. 607/2009, at druesortsnavnet »teran« i Kroatien ligeledes kan angives med synonymet »istrijanac«.
- 198 Ved vedtagelsen af den anfægtede forordning tog Kommissionen ikke desto mindre hensyn til eksisterende mærkningspraksis i Kroatien, da denne stat tiltrådte Unionen, som det foreskrives i artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013. Efter en grundig undersøgelse af sagsakterne konkluderede Kommissionen, at navnet »teran« i denne stat blev anvendt til at udpege en druesort, og at der som følge af denne anvendelse skulle indføres en undtagelse på mærkningsområdet for dette sortsnavn.
- 199 Det fremgår på ingen måde af sagsakterne, at Republikken Kroatien havde fremsat en lignende anmodning vedrørende anvendelsen af navnet »istrijanac«. Sagsakterne indeholder heller ikke oplysninger, der kan godtgøre, at navnet »istrijanac« rent faktisk blev anvendt til mærkning i Kroatien, da denne stat tiltrådte Unionen, og Kommissionen skulle således have taget hensyn hertil, da den vedtog den anfægtede forordning.
- 200 I dom af 12. maj 2005, Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia og ERS (C-347/03, EU:C:2005:285, præmis 133), som vedrørte forbuddet mod anvendelse af navnene på de italienske druesorter »Tocai friulano« og »Tocai italico«, fordi der eksisterede en ungarsk geografisk betegnelse »Tokaj«, fremhævede Domstolen ganske vist, at der fandtes synonymer til erstatning for betegnelserne »Tocai friulano« og »Tocai italico«, som begrundede det omhandlede forbuds forholdsmæssighed.
- 201 Den omstændighed, at et mærkningsforbud er blevet fundet forholdsmæssigt, fordi der eksisterede synonymer, indebærer imidlertid ikke, at den anfægtede forordning, som tværtimod tilsigter at tillade anvendelsen af et druesortsnavn på mærkningsområdet i henhold til en lovbestemt bemyndigelse hertil (artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013), er uforholdsmæssig, eftersom der findes synonymer til dette sortsnavn. Spørgsmålet om, hvorvidt den anfægtede forordning er forholdsmæssig, skal nemlig vurderes i lyset af det mål, der forfølges i det foreliggende tilfælde, nemlig hensyntagen til eksisterende mærkningspraksis i Kroatien, da denne stat tiltrådte Unionen, og en afvejning af de to staters modstridende interesser. Ved at tillade anvendelsen af druesortsnavnet »teran« under overholdelse af særlige mærkningskrav er det åbenbart, at Kommissionen ikke gik ud over, hvad der var nødvendigt for at nå et sådant mål.
- 202 Hvad angår de uforholdsmæssigt store økonomiske konsekvenser, som den anfægtede forordning kan medføre for de slovenske vinproducenter, er dette argument, som Kommissionen har gjort gældende, støttet på Republikken Sloveniens formodning om, at forbrugerne vildledes om den egentlige

oprindelse for denne kroatisk vin, som er fremstillet af druesorten »teran«, og vil foretrække at købe denne kroatisk vin, som er mere fyldig og billigere end den slovenske vin, der er omfattet af BOB'en »Teran«.

- 203 Som det fremgår af præmis 188 ovenfor, tog Kommissionen hensyn til risikoen for, at forbrugerne blev vildledt om de pågældende vines oprindelse, og fastsatte særlige mærkningskrav, der var tilstrækkelige til at hindre en sådan vildledning.
- 204 Under alle omstændigheder fremgår det på ingen måde af sagsakterne, at de katastrofale udsigter, som Republikken Slovenien har fremført, vil opstå. I denne forbindelse indebærer den omstændighed, at Republikken Kroatien har en meget større potentiel vinproduktion end Republikken Slovenien, på ingen måde, at vinproducenterne i den kroatisk del af Istrien vil ophøre med at dyrke bestemte druesorter til fordel for druesorten »teran« eller vil plante denne sort frem for andre. De tal vedrørende produktion og dyrkede arealer, som Republikken Slovenien har nævnt, godtgør ganske vist betydningen af produktionen af vinen »Teran« i denne stat (for 88% af de slovenske producenter af Teran udgør BOB »Teran« halvdelen af produktionen), men tallene godtgør ikke, at tilladelsen til mærkning af kroatisk vin med benævnelsen »teran« vil medføre så store tab for de slovenske producenter.
- 205 Hvad angår Republikken Sloveniens argument om Kommissionens usammenhængende handling, som behandlede sammenlignelige situationer forskelligt, skal det bemærkes, at det almindelige ligebehandlingsprincip, som er et af EU-rettens grundlæggende principper, indebærer, at ensartede situationer ikke må behandles forskelligt, og forskellige situationer ikke behandles ens, medmindre en sådan behandling er objektivt begrundet (dom af 13.2.2014, Ungarn mod Kommissionen, C-31/13 P, EU:C:2014:70, præmis 73). For at fastslå, at dette princip er blevet tilsidesat, skal det således først og fremmest efterprøves, om de situationer, der påberåbes i den foreliggende sag, er sammenlignelige.
- 206 Det fremgår af Republikken Kroatiens skrivelse af 13. maj 2013 vedrørende ændringen af den liste, der fremgår af del A i bilag XV til forordning nr. 607/2009, at denne stat havde anmodet Kommissionen om opførelse af navnene »barbera«, »montepulciano« og »portugizac« på denne liste, og at gennemførelsesforordning nr. 753/2013 på trods heraf ikke indrømmede en mærkningsundtagelse for disse sortsnavne.
- 207 Dette forhold er imidlertid ikke i sig selv tilstrækkeligt til at godtgøre, at der for alle de navne, der er nævnt i præmis 206 ovenfor, fandtes en mærkningspraksis, der kan sammenlignes med praksis for »teran« i Kroatien, da denne stat tiltrådte Unionen. Sagsakterne indeholder ikke beviser i denne henseende. Eftersom Republikken Slovenien ikke har godtgjort, at der forelå sammenlignelige situationer, kan den således hverken foreholde Kommissionen at have tilsidesat ligebehandlingsprincippet i den foreliggende sag eller at have handlet usammenhængende i denne forbindelse.

d) Fristen forud for vedtagelsen af den anfægtede forordning

- 208 Hvad angår den angiveligt uforholdsmæssige karakter af fristen for vedtagelse af den anfægtede forordning skal Republikken Slovenien anses for i det væsentlige at have fremsat det samme argument som det, der var påberåbt som led i det andet anbringende, om, at Kommissionen ulovligt udsatte udøvelsen af sine beføjelser.
- 209 Af de grunde, der er anført i præmis 112-118 ovenfor, og henset til sagsakternes følsomme karakter, kan Kommissionen ikke foreholdes at have brugt næsten fire år til at behandle »teran«-sagen, endsi-
ge at have tilskyndet til en forhandlingsløsning mellem parterne.

- 210 Det følger af det ovenstående, at Republikken Slovenien på ingen måde har godtgjort, at Kommissionen har underlagt ejendomsretten for de slovenske producenter af vin med BOB'en »Teran« et åbenbart uforholdsmæssigt indgreb. Det tredje anbringende skal derfor forkastes. Denne konklusion har ikke desto mindre ingen indvirkning på undersøgelsen af Republikken Sloveniens argumenter, der er nævnt i præmis 168 ovenfor, som henhører under det syvende anbringende og vil blive behandlet som led i dette.

D. Om det fjerde anbringende om en tilsidesættelse af artikel 41 i akten om Republikken Kroatiens tiltrædelse

- 211 Republikken Slovenien har fremhævet, at det følger af artikel 41 i akten om Republikken Kroatiens tiltrædelsesvilkår samt om tilpasning af traktaten om Den Europæiske Union, traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og traktaten om oprettelse af Det Europæiske Atomenergifællesskab (EUT 2012, L 112, s. 21, herefter »akten om Republikken Kroatiens tiltrædelse«), at eventuelle overgangsforanstaltninger på området for den fælles landbrugspolitik for at lette Republikken Kroatiens tiltrædelse af Unionen kunne vedtages inden for en periode på tre år fra tiltrædelsesdatoen og ikke måtte anvendes ud over denne periode.
- 212 Efter Republikken Sloveniens opfattelse fandt den overgangsforanstaltning, der er fastsat i den anfægtede forordnings artikel 2 – for så vidt som den gør det muligt at opbruge lagrene af kroatisk vin fremstillet, inden Republikken Kroatien tiltrådte Unionen den 1. juli 2013, selv om de ikke overholder de nye mærkningskrav, der er fastsat i samme forordnings artikel 1 – anvendelse for en længere periode end de tre år, der foreskrives i tiltrædelsesaktens artikel 41, eftersom denne forordning har en tilbagevirkende kraft på næsten fire år. Kommissionen fastsatte således en ny overgangsperiode for denne vin mere end tre år efter den nævnte tiltrædelse, hvilket er i strid med artikel 41 i akten om Republikken Kroatiens tiltrædelse.
- 213 Kommissionen har bestridt Republikken Sloveniens argumenter.
- 214 I det foreliggende tilfælde skal artikel 41 i akten om Republikken Kroatiens tiltrædelse imidlertid sammenholdes med denne tiltrædelsesakts artikel 2, stk. 1. Sidstnævnte bestemmelse fastsætter, at fra tiltrædelsesdatoen er bestemmelserne i de traktater og de retsakter, der er vedtaget af institutionerne før tiltrædelsen, bindende for Republikken Kroatien og gælder i denne stat på de vilkår, som er fastsat i disse traktater og i den pågældende tiltrædelsesakt. Det følger heraf, at Republikken Kroatien fra sin tiltrædelse af Unionen den 1. juli 2013 principielt har været underlagt alle de gældende bestemmelser på området for mærkning af vinprodukter, herunder det mærkningsforbud, der er fastsat i artikel 118j, stk. 3, i forordning nr. 1234/2007 (nu artikel 100, stk. 3, i forordning nr. 1308/2013), og den mulighed for undtagelse til dette forbud, som er fastsat i artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009.
- 215 I denne sammenhæng tillader artikel 41 i akten om Republikken Kroatiens tiltrædelse, at der vedtages overgangsbestemmelser på området for den fælles landbrugspolitik for at lette denne stats overgang fra dens tidligere nationale ordning til EU-ordningen. De omhandlede overgangsforanstaltninger er således dem, der tilsigter at foretage en tidsbegrænset fravigelse fra den gældende EU-ret den 1. juli 2013, der uden disse bestemmelser ville have fundet umiddelbar anvendelse i Republikken Kroatien fra denne dato.
- 216 Den overgangsforanstaltning, der er indeholdt i den anfægtede forordnings artikel 2, indgår imidlertid ikke i de rammer, der er fastlagt i præmis 214 og 215 ovenfor. Denne bestemmelse tilsigter nemlig ikke at fravige en lovgivning, der var gældende, da Republikken Kroatien tiltrådte Unionen, men at fravige nye mærkningskrav, der blev fastsat i en forordning vedtaget af Kommissionen efter denne tiltrædelse i henhold til en udtrykkelig bemyndigelse indrømmet ved artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013, sammenholdt med artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009.

217 Det fjerde anbringende skal følgelig forkastes som ugrundet.

E. Om det femte anbringende vedrørende en tilsidesættelse af artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013, henset til den betydning, som de grundlæggende EU-retlige principper samt chartrets artikel 17 og artikel 1 i første tillægsprotokol til EMRK giver denne bestemmelse, og om det sjette anbringende vedrørende en tilsidesættelse af artikel 13, stk. 2, TEU og af artikel 290 TEUF

218 Til støtte for det femte anbringende har Republikken Slovenien gjort gældende, at artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013 skal gøres til genstand for en indskrænkende fortolkning, der er forenelig med de grundlæggende EU-retlige principper, navnlig retssikkerhedsprincippet, princippet om overholdelse af velerhvervede rettigheder, princippet om beskyttelse af den berettigede forventning og proportionalitetsprincippet samt med chartrets artikel 17 og artikel 1 i første tillægsprotokol til EMRK. Ved vedtagelsen af den anfægtede forordning, som ikke overholdt disse principper, overskred Kommissionen grænserne for den bemyndigelse, der er fastsat i denne forordnings artikel 100, stk. 3, andet afsnit.

219 Med det sjette anbringende har Republikken Slovenien ligeledes gjort gældende, at Kommissionen overskred sine beføjelser, idet den skadede selve grundindholdet af forordning nr. 1308/2013, hvis hovedformål er at beskytte producenterne og forbrugernes berettigede interesser mod vildledning og at sikre, at det indre marked kan fungere tilfredsstillende. Den tilsidesatte således artikel 13 TEU og artikel 290 TEUF.

220 Kommissionen har bestridt Republikken Sloveniens argumenter og har henvist til sine svar i forbindelse med de tre første anbringender.

221 I det foreliggende tilfælde skal det fastslås, at Republikken Sloveniens argumenter om hensyntagen til retssikkerhedsprincippet, princippet om overholdelse af velerhvervede rettigheder, princippet om beskyttelse af den berettigede forventning og proportionalitetsprincippet allerede er blevet behandlet inden for rammerne af det andet anbringende i præmis 95-161 ovenfor og er blevet forkastet som ugrundede. For så vidt som det femte anbringende er sammenfaldende med det andet anbringende, skal det således forkastes af de samme grunde som sidstnævnte.

222 Hvad angår argumenterne om tilsidesættelse af chartrets artikel 17 og af artikel 1 i første tillægsprotokol til EMRK skal det fastslås, at disse argumenter vedrører forbrugerbeskyttelse mod vildledning, den fuldstændige navnelighed mellem den slovenske BOB »Teran« og navnet på den kroatiske druesort »teran« samt eksistensen af synonymet »istrijanac« for at udpege denne druesort. Disse argumenter er ligeledes blevet undersøgt inden for rammerne af det tredje anbringende, jf. præmis 185-210 ovenfor. For så vidt som det femte anbringende er sammenfaldende med det tredje anbringende, skal det forkastes af de samme grunde.

223 Henset til den omstændighed, at de argumenter, der er fremsat til støtte for tilsidesættelsen af artikel 13 TEU og artikel 290 TEUF som led i det sjette anbringende, i det væsentlige er sammenfaldende med argumenterne til støtte for det femte anbringende, skal disse argumenter ligeledes forkastes af de samme grunde.

224 Følgelig skal det femte og det sjette anbringende forkastes som ugrundede.

F. Om det syvende anbringende om, at Republikken Kroatien ikke havde indgivet en anmodning om at opføre druesortsnavnet »teran« i del A i bilag XV til forordning nr. 607/2009 inden landets tiltrædelse af Unionen, og at Republikken Slovenien ikke blev oplyst om en sådan anmodning med henblik på tiltrædelsesforhandlingerne

- 225 Republikken Slovenien har gjort gældende, at det følger af artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013 og af artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009, at Republikken Kroatien burde have anmodet om at få opført druesortsnavnet »teran« på den liste, der fremgår af del A i bilag XV til forordning nr. 607/2009, inden denne stat tiltrådte Unionen, hvilket den ikke gjorde. Det følger endvidere af det princip om loyalt samarbejde, der er fastsat i artikel 4 TEU, at Kommissionen havde været forpligtet til at underrette Republikken Slovenien om en sådan anmodning, hvis den var blevet indgivet. Henset til den omstændighed, at et sådant spørgsmål nødvendigvis henhører under forhandlingerne om en stats tiltrædelse af Unionen, skulle Republikken Slovenien følgelig have haft valget mellem at acceptere eller afvise en sådan opførelse, som det bl.a. følger af artikel 49, stk. 2, TEU.
- 226 Kommissionen har, støttet af Republikken Kroatien, bestridt Republikken Sloveniens argumenter.
- 227 Hvad for det første angår Republikken Kroatiens angivelige forpligtelse til inden tiltrædelsen af Unionen at fremsætte en anmodning om opførelse af druesortsnavnet »teran« på den liste, der fremgår af del A i bilag XV til forordning nr. 607/2009 (tidligere bilag II til forordning nr. 753/2002), skal det fastslås, at Republikken Kroatien i kapitel III.b.3 i sin forhandlingsposition af 2008 om »særlige afgrøder, vin og spiritus« klart havde anført, at den ønskede, at den nationale liste over anerkendte druesorter blev optaget på den eksisterende liste over druesorter eller synonymmer herfor, der indeholder en geografisk betegnelse, og som kan anføres ved mærkningen af vine, og som var indeholdt i bilag II til forordning nr. 753/2002.
- 228 Denne anmodning blev ganske vist efterfølgende trukket tilbage ved tillægget til Republikken Kroatiens forhandlingsposition af 28. september 2011. Denne tilbagekaldelse var imidlertid udtrykkeligt støttet på forudsætningen om, at listen over de navne på druesorter, der kan fremgå af mærkningen af vin, på daværende tidspunkt ikke blev fastsat som led i tiltrædelsesforhandlingerne, men senere i henhold til artikel 62 i forordning nr. 607/2009.
- 229 Det skal endvidere bemærkes, at Republikken Slovenien først den 6. december 2011, da den indleverede det tekniske dossier vedrørende betegnelsen »Teran« som omhandlet i artikel 118c i forordning nr. 1234/2007, første gang meddelte Kommissionen, at navnet »Teran« isoleret set skulle beskyttes som BOB. På dette tidspunkt var afgørelse fra Rådet for Den Europæiske Union af 5. december 2011 om optagelse af Republikken Kroatien i Den Europæiske Union (EUT 2012, L 112, s. 6), som var vedlagt akten om Republikken Kroatiens tiltrædelse, allerede blevet vedtaget.
- 230 Det var i denne sammenhæng, at Republikken Kroatien i en af tre skrivelser til Kommissionen af 13. maj 2013, som netop vedrører spørgsmålet om den slovenske BOB »Teran«, anmodede Kommissionen om at finde en hensigtsmæssig løsning for at gøre det muligt for de kroatisk vinproducenter fortsat at anvende druesortsnavnet »teran« til mærkning af deres vin. Selv om der ikke er tale om en udtrykkelig anmodning om opførelse af druesortsnavnet »teran« på listen omhandlet i artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009, fremgår det ikke desto mindre heraf, at Republikken Kroatien åbenbart anmodede om, at Kommissionen greb ind for at finde en løsning vedrørende muligheden for at anvende navnet »teran« til mærkning af sine vine.
- 231 Det fremgår under alle omstændigheder på ingen måde af ordlyden af artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013, sammenholdt med artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009, at Republikken Kroatien var forpligtet til at fremsætte en anmodning om undtagelse til fordel for druesorten »teran« under forhandlingerne om tiltrædelse af Unionen.

- 232 Det fremgår tværtimod af artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013, at det i medfør af denne bestemmelse alene tilkommer Kommissionen at træffe afgørelse om at indrømme en undtagelse på mærkningsområdet for navnet på en medlemsstats druesort som led i udøvelsen af delegerede beføjelser. En sådan undtagelse er således ikke støttet på en aftale mellem medlemsstaterne forud for tiltrædelsen af Unionen, men derimod på en udtrykkelig bemyndigelse, som lovgiver har indrømmet Kommissionen, og som allerede fandtes, da Republikken Kroatien tiltrådte Unionen (jf. artikel 118j, stk. 3, i forordning nr. 1234/2007).
- 233 Med andre ord henhører afgørelsen om at opføre druesortens navn på den liste, der fremgår af del A i bilag XV til forordning nr. 607/2009, ikke i sig selv under »[v]ilkårene for optagelsen [af en stat] og sådanne tilpasninger af de til grund for Unionen liggende traktater, som optagelsen medfører« (artikel 49, stk. 2, TEU), men derimod under den blotte gennemførelse af en forordning, der er en del af gældende EU-ret, som en ny stat tiltræder.
- 234 Hvad angår den omstændighed, at Republikken Slovenien ikke var blevet informeret om Republikken Kroatiens anmodning om at opføre druesortsnavnet »teran« på den liste, der fremgår af del A i bilag XV til forordning nr. 607/2009, inden denne stat tiltrådte Unionen, og den heraf følgende tilsidesættelse af forpligtelsen til loyalt samarbejde, skal det for det andet bemærkes, at dette princip om loyalt samarbejde, der er fastsat i artikel 4, stk. 3, første afsnit, TEU, forpligter medlemsstaterne til at træffe alle foranstaltninger, som er egnede til at sikre EU-rettens rækkevidde og virkning, og også pålægger EU-institutionerne en gensidig forpligtelse til at udvise respekt og give bistand til medlemsstaterne ved gennemførelsen af de opgaver, der følger af traktaterne (jf. dom af 1.3.2018, Polen mod Kommissionen, T-402/15, ikke trykt i Sml., EU:T:2018:107, præmis 53 og den deri nævnte retspraksis).
- 235 Det skal i denne henseende blot bemærkes, at spørgsmålet om tilladelsen til at nævne druesortsnavnet »teran« på kroatisk vinflasker ikke var omfattet af tiltrædelsesforhandlingerne. Dette spørgsmål er derimod reguleret ved Kommissionens lovbestemte bemyndigelse hertil som led i en anden situation end disse forhandlinger, efter Republikken Kroatiens tiltrædelse af Unionen, som Republikken Slovenien havde kendskab til, og hvorunder sidstnævnte blev underrettet og direkte involveret, som det fremgår af præmis 112 og 113 ovenfor. Kommissionen kan derfor ikke foreholdes at have tilsidesat sin forpligtelse til at udvise respekt og give bistand til Republikken Slovenien som led i tiltrædelsesforhandlingerne.
- 236 Det fremgår endvidere klart af den slovenske landbrugsministers skrivelse af 11. november 2014 til kommissæren med ansvar for landbrug og udvikling af landdistrikter, at Republikken Slovenien var blevet underrettet om Republikken Kroatiens anmodning, efter at sidstnævnte tiltrådte Unionen, og at Slovenien havde haft mulighed for at fremsætte sine bemærkninger til Kommissionen vedrørende spørgsmålet om »teran« under et bilateralt møde med denne institution. Som det rigtigt anføres i tredje, fjerde og femte betragtning til den anfægtede forordning, blev Republikken Slovenien endvidere efterfølgende hørt flere gange om spørgsmålet »teran«, så der kunne findes et kompromis med Republikken Kroatien.
- 237 Henset til den omstændighed, at Kommissionen indrømmede undtagelsen på mærkningsområdet vedrørende druesortsnavnet »teran« i henhold til en lovbestemt bemyndigelse, som ikke vedrører tiltrædelsesforhandlingerne, savner Republikken Sloveniens argument om, at der krævedes denne stats samtykke som led i tiltrædelsesforhandlingerne for at indrømme denne undtagelse, for det tredje ligeledes grundlag.
- 238 Endvidere fremgår kravet om at opnå en medlemsstats forudgående samtykke for at kunne vedtage en undtagelse på ingen måde af artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013. Hvis denne bestemmelse fortolkedes anderledes, ville hver medlemsstat blive tildelt en veto, og den delegation af beføjelser, som Kommissionen er indrømmet ved denne bestemmelse, ville blive indholdsløs.

239 Det syvende anbringende skal følgelig forkastes som ugrundet.

G. Om det ottende anbringende om en tilsidesættelse af punkt V.28 i den interinstitutionelle aftale og af punkt II.7 i den fælles forståelse samt af princippet om den institutionelle ligevægt

- 240 Republiken Slovenien har gjort gældende, at Kommissionen i det udkast til delegeret forordning, som blev fremlagt ved mødet i GREX WINE-vinekspertgruppen den 24. januar 2017, foreskrev, at de kroatiske vinproducenter skulle tillades at lade navnet »teran« fremgå af deres flasker under overholdelse af præcise mærkningskrav. I den endeligt vedtagne udgave fastsætter den anfægtede forordning endvidere en overgangsperiode for salg af lagrene af kroatisk vin, der ikke overholder de nye mærkningskrav. Der er tale om en væsentlig ændring i forhold til udkastet til delegeret forordning, som medlemsstaternes eksperter ikke havde haft mulighed for at udtale sig om.
- 241 Kommissionen tilsidesatte derfor den forpligtelse, der fremgår af punkt V.28 i den interinstitutionelle aftale, og den fælles forståelse, som er vedlagt som bilagt til denne aftale. Den tilsidesatte ligeledes princippet om den institutionelle ligevægt.
- 242 Kommissionen har bestridt Republiken Sloveniens argumenter.
- 243 I det foreliggende tilfælde er Republiken Sloveniens argumentation støttet på en forudsætning om, at tilføjes af den overgangsbestemmelse, der er fastsat i den anfægtede forordnings artikel 2, udgør en væsentlig ændring af det udkast til forordning, som blev drøftet inden for GREX WINE-vinekspertgruppen den 24. januar 2017, som omhandlet i punkt II.7 i den fælles forståelse.
- 244 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at Kommissionen ifølge punkt V.28, første afsnit, i den interinstitutionelle aftale, inden den vedtager delegerede retsakter, er forpligtet til at samle al nødvendig ekspertviden, herunder gennem høring af medlemsstaternes eksperter og gennem offentlige høringer. Punkt II.7 i den fælles forståelse bestemmer endvidere, at »[h]vis det materielle indhold af et udkast til delegeret retsakt ændres, giver Kommissionen medlemsstaternes eksperter mulighed for at reagere, hvis det er hensigtsmæssigt i skriftlig form, på den ændrede udgave af udkastet til delegeret retsakt«.
- 245 Det følger af en samlet læsning af de to bestemmelser, der er nævnt i præmis 244 ovenfor, at Kommissionen havde forpligtet sig til at indhente al nødvendig viden, inden den vedtog en delegeret retsakt, hvilket navnlig indebærer høring af medlemsstaternes eksperter om alle væsentlige forhold ved teksten, inden den vedtages.
- 246 Hvad angår det udkast til delegeret forordning, som blev drøftet ved mødet i GREX WINE-vinekspertgruppen den 24. januar 2017, er det korrekt, at denne tekst ikke indeholdt en overgangsbestemmelse som den, der endelig blev indsat i den anfægtede forordnings artikel 2. Det er endvidere ubestridt, at den endelige version af den anfægtede forordning ikke blev drøftet i ekspertgruppen.
- 247 Det bemærkes, at den anfægtede forordning, som det fremgår af femte betragtning hertil, har til formål at tage hensyn til eksisterende mærkningspraksis i Kroatien, da denne stat tiltrådte Unionen, og som undtagelse at tillade anvendelsen af navnet »teran« til mærkning af kroatisk vin under overholdelse af visse krav. I denne forbindelse overholdt Kommissionen punkt V.28, første afsnit, i den interinstitutionelle aftale, eftersom det er ubestridt, at den faktisk indhentede den nødvendige ekspertviden, herunder udtalelser fra eksperter som omhandlet i dette punkt med henblik på at vurdere denne mærkningspraksis.

- 248 I denne sammenhæng ændrer den overgangsbestemmelse, der er indeholdt i den anfægtede forordnings artikel 2, hverken den indrømmede undtagelse eller kravene til udøvelsen heraf. Denne bestemmelse fastsætter blot en overgangsregel, der udelukkende vedrører vine med den BOB »Hrvatska Istra«, som er blevet fremstillet, inden den anfægtede forordning trådte i kraft, og denne forordning pålægger således ikke i sig selv de kroatiske producenter nye forpligtelser til mærkning af deres vin. I denne forbindelse har Kommissionen, som har handlet i henhold til en delegation af beføjelser som omhandlet i artikel 290 TEUF, anvendt den skønsbeføjelse, som en sådan delegation indebærer, inden for de af lovgiver fastsatte rammer. Den har nærmere bestemt handlet i overensstemmelse med artikel 100, stk. 3, i forordning nr. 1308/2013, sammenholdt med artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009, som giver Kommissionen en vid skønsbeføjelse til at fastsætte undtagelser på mærkningsområdet. Indsættelsen af en overgangsbestemmelse som den anfægtede forordnings artikel 2 var således en iboende del af Kommissionens beføjelser.
- 249 Selv om Kommissionen måtte anses for ikke at have overholdt den forpligtelse, der er fastsat i punkt V.28, første afsnit, i den interinstitutionelle aftale, sammenholdt med punkt II.7 i den fælles forståelse, har Republikken Slovenien under alle omstændigheder ikke godtgjort, hvorledes en sådan høring kunne have ændret den anfægtede forordnings indhold. Det skal tværtimod fastslås, at overgangsforanstaltningen i den anfægtede forordnings artikel 2 fandt anvendelse under hensyn til retssikkerhedsprincippet som nævnt i præmis 99 ovenfor. Ved vedtagelsen af denne bestemmelse sikrede Kommissionen sig nemlig, at den anfægtede forordning ikke selv pålagde de kroatiske vinproducenter nye forpligtelser med tilbagevirkende kraft.
- 250 Republikken Sloveniens argumenter om en tilsidesættelse af punkt V.28 i den interinstitutionelle aftale og af punkt II.7 i den fælles forståelse kan således ikke tiltrædes.
- 251 Hvad angår Republikken Sloveniens argument om princippet om institutionel ligevægt skal dette forkastes af de samme grunde som dem, der fremgår af præmis 247-251 ovenfor.
- 252 Det følger af det ovenstående, at det ottende anbringende skal forkastes som ugrundet.
- 253 Eftersom samtlige anbringender er blevet forkastet som ugrundede, skal Kommissionen frifindes.

V. Sagsomkostninger

- 254 Ifølge procesreglementets artikel 134, stk. 1, pålægges det den tabende part at betale sagsomkostningerne, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Republikken Slovenien har tabt sagen, bør den i overensstemmelse med Kommissionens påstande pålægges at bære sine egne omkostninger og at betale Kommissionens omkostninger.
- 255 I henhold til procesreglementets artikel 138, stk. 1, bærer de medlemsstater, der er indtrådt i sagen, deres egne omkostninger. Republikken Kroatien bærer derfor sine egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RET TEN (Fjerde Udvidede Afdeling):

- 1) Europa-Kommissionen frifindes.**
- 2) Republikken Slovenien bærer sine egne omkostninger og betaler de af Kommissionen afholdte omkostninger.**

3) Republikken Kroatien bærer sine egne omkostninger.

Kanninen

Schwarcz

Madise

Iliopoulos

Reine

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 9. september 2020.

Underskrifter

Indhold

I. Relevante retsregler	2
A. Almindelige bestemmelser om beskyttelsen af oprindelsesbetegnelser i vinsektoren	2
1. Forordning nr. 479/2008 og nr. 1234/2007	2
2. Forordning nr. 1308/2013	2
B. Bestemmelser om anvendelsen af et navn på en druesort, der indeholder eller udgør en beskyttet oprindelsesbetegnelse, ved mærkning af vin	3
1. Forordning nr. 753/2002	3
2. Forordning nr. 479/2008, nr. 1234/2007 og nr. 1308/2013	3
3. Forordning nr. 607/2009	4
C. Bestemmelser om mærkning vedtaget efter Republikken Kroatiens tiltrædelse af Unionen	5
1. Gennemførelsesforordning nr. 753/2013	5
2. Den anfægtede forordning	5
II. Tvistens baggrund	7
A. Republikken Sloveniens tiltrædelse af Unionen og den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Teran« ..	7
B. Druesortsnavnet »teran« i Kroatien	8
C. Proceduren for vedtagelse af den anfægtede forordning	8
III. Retsforhandlinger og parternes påstande	9
IV. Retlige bemærkninger	10
A. Om det første anbringende om en tilsidesættelse af artikel 232 i forordning nr. 1308/2013, sammenholdt med denne forordnings artikel 100, stk. 3, andet afsnit	11
1. Tilsidesættelsen af artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013, sammenholdt med denne forordnings artikel 232	12
2. Tilsidesættelsen af artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009, sammenholdt med artikel 100, stk. 3, andet afsnit, og artikel 232 i forordning nr. 1308/2013	13
B. Om det andet anbringende om en tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet, princippet om overholdelse af velerhvervede rettigheder, princippet om beskyttelse af den berettigede forventning og proportionalitetsprincippet	15
1. Tilsidesættelsen af retssikkerhedsprincippet, princippet om overholdelsen af velerhvervede rettigheder og princippet om beskyttelse af den berettigede forventning samt i det væsentlige tilsidesættelsen af artikel 100, stk. 3, i forordning nr. 1308/2013 og af artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009	16

a) Klagepunktet om tilsidesættelse af artikel 100, stk. 3, i forordning nr. 1308/2013 og artikel 62, stk. 3, i forordning nr. 607/2009	17
b) Klagepunktet om, at Kommissionen udsatte udøvelsen af sine beføjelser i for lang tid	18
c) Klagepunktet om den ulovlige rækkevidde af den anfægtede forordnings tilbagevirkende kraft	19
1) Det mål, der forfølges med den anfægtede forordning	19
2) Overholdelsen af de slovenske vinproducenters berettigede forventning	21
d) Klagepunktet om skade på de undersøgelsesprocedurer, der er gennemført i Slovenien i forhold til de ansvarlige for overtrædelser af den slovenske BOB »teran«	23
e) Klagepunktet om den manglende overholdelse af velerhvervede rettigheder	23
2. Tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet	24
C. Om det tredje anbringende vedrørende en tilsidesættelse af chartrets artikel 17 og artikel 1 i første tillægsprotokol til EMRK	25
1. Resumé af principperne	26
2. Reglernes anvendelse på den foreliggende sag	26
a) De foreliggende interessers manglende ligeværd	27
b) Navneligheden mellem druesorten »teran« og BOB'en »Teran«	28
c) Eksistensen af et synonym for navnet »teran« og Kommissionens usammenhængende handling	30
d) Fristen forud for vedtagelsen af den anfægtede forordning	31
D. Om det fjerde anbringende om en tilsidesættelse af artikel 41 i akten om Republikken Kroatiens tiltrædelse	32
E. Om det femte anbringende vedrørende en tilsidesættelse af artikel 100, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1308/2013, henset til den betydning, som de grundlæggende EU-retlige principper samt chartrets artikel 17 og artikel 1 i første tillægsprotokol til EMRK giver denne bestemmelse, og om det sjette anbringende vedrørende en tilsidesættelse af artikel 13, stk. 2, TEU og af artikel 290 TEUF	33
F. Om det syvende anbringende om, at Republikken Kroatien ikke havde indgivet en anmodning om at opføre druesortsnavnet »teran« i del A i bilag XV til forordning nr. 607/2009 inden landets tiltrædelse af Unionen, og at Republikken Slovenien ikke blev oplyst om en sådan anmodning med henblik på tiltrædelsesforhandlingerne	34
G. Om det ottende anbringende om en tilsidesættelse af punkt V.28 i den interinstitutionelle aftale og af punkt II.7 i den fælles forståelse samt af princippet om den institutionelle ligevægt	36
V. Sagsomkostninger	37